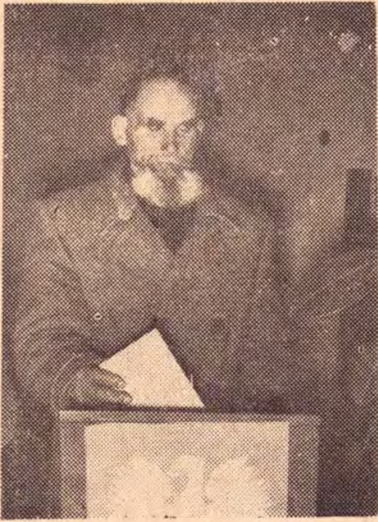
„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 6 (102) БЕЛАСТОК, 9 ЛЮТАГА 1958 г. ГОД III

З думкамі аб лепшай будучыні

70-гадовы Пятро Верамеюк з Аўгустова, аддае свой голас на кандыдатаў Фронта адзінства народа.

Выбарчая кампанія ўжо па-за намі. Аднак дзень 2 лютага, дзень выбараў у народовыя рады надоўга застанецца ў памяці кожнага жыхара нашай краіны.

Па рознаму сустрэлі гэты дзень гарады і вёскі нашай краіны. У адных мясцовасцях будынкі, дзе адбываліся выбары, былі ўпрыгожаны чырвонымі і бела-чырвонымі сцягамі, лозунгамі, у іншых, выбарчыя памяшканні ўдэкаравана зеленню і кветкамі. Усюды з самай раніцы гэтага дня, назіраўся нейкі ўрачысты, прыўзняты, святочны настрой.

У гэты дзень настрой выбаршчыкаў найлепш характарызавала атмасфера спакою і сур'ёзнасці, вялікай клапатлівасці за будучыню, калі яны масава ішлі да выбарчых урнаў, каб аддаць свой голас на кандыдатаў Фронта адзінства народа.

Масава, зрэшты, як і заўсёды, калі толькі зойдзе патрэба выказаць любоў і давер народнай уладзе, ішлі на выбары беларусы — жыхары народнай Польшчы.

Найлепш гэта назіралася на Беласточчыне, дзе пражывае аснаўная маса беларусаў. Сапраўднае пачуццё патрыятычнага абавязку беларусаў, у дзень выбараў хіба найлепш выказала насельніцтва Гайнаўскага павета (амаль у 100 прац. беларускае). Тут амаль усе выбаршчыкі, упоўнаважаныя да галасавання, прымалі ўдзел у выбарах. Дарогі Гайнаўскага павета ў гэты дзень, з самай раніцы запоўніліся гаманлівым натоўпам людзей. Гэта сяляне Гайнаўшчыны масава рушылі да выбарчых урнаў.

Сяляне многіх вёсак, між іншым Слабодкі, ехалі на выбары з песнямі і музыкай. Таму, ужо ў 11 гадзін дня ў выбарчай акрузе Лука, галасавала 100 прац. выбаршчыкаў, Семяноўка — 98 прац., Стары Корнін — 97 прац., Нараўка — 92 прац., а да 3 гадзіны пасля абеда ва ўсім павеце адгаласавала ўжо 82 прац. выбаршчыкаў.

Мабыць найлепш выказаў думку ўсіх беларусаў селянін з Паддольнага ля Гайнаўкі, які аддаючы свой голас сказаў:

— Я галасую за свабоду, за тое, каб мае дзеці не цярпелі таго ўсяго, што я пацярпеў у міжваенным перыядзе, за часоў санацыйнай Польшчы.

Назіраючы людзей падчас выбараў, можна было адчуць, што менавіта з такімі пачуццямі ішлі яны да выбарчых урнаў.

У Бельскім павеце таксама яшчэ перад 6 гадзінай раніцы, выбаршчыкі масава рушылі да выбарчых урнаў. Толькі, што праспявалі першыя пеўні, а ўжо у Плёскі, дзе знаходзілася акруговая выбарчая камісія, рушыў гаманлівы карагод 20 саней, на якіх ехалі сяляне Дэніскаў, каб выканаць патрыятычны абавязак — аддаць свае галасы на кандыдатаў Фронта адзінства народа. Як першы ў гэтай акрузе галасаваў Павал Гулько — 80-гадовы дзядуля з Дэніскаў.

Ужо каля 12 гадзіны ў гэтай акрузе галасавала амаль 80 прац. выбаршчыкаў.

Несумненна, да масавага ўдзелу ў выбарах гэтай акругі прычыніўся між іншымі і гурток БГ-КТ у Плёсках. Члены гуртка пад кіраўніцтвам Вольгі Пракапчук — загадчыцы грамадскай бібліятэкі, падрыхтавалі 2 п'есы: «Пярэстая Красуля» і «Боты», і некалькі дзён перад выбарамі выступілі з імі ў Плёсках і Кожыне. Жыхары Плёскаў і Кожына з захапленнем глядзелі на сваіх артыстаў. А кіраўнічка бібліятэкі, карыстаючыся момантам, падчас перапынку яшчэ раз расказала сялянам аб значэнні выбараў у рады народовыя.

Памяшканне выбарчай акругі ў вёсцы Аўгустова, удэкаравана тыпова беларускімі народнымі ўзорамі. На стале саматканыя, прыгожыя дываны, на сценах розныя каляровыя кветкі. Дэкарацыя памяшкання — гэта заслуга старшыні выбарчай камісіі ў Аўгустове Еўфрасініі Вышкоўскай — вядомай грамадскай дзеячкі.

Ужо ў 12 гадзін каля 60 прац. выбаршчыкаў у Бельскім павеце аддало свае галасы, а ў некаторых акругах, напрыклад, у Рыбалах галасавала амаль 90 прац. выбаршчыкаў. Жыхары Рыбалаў у гэты дзень мелі прыемны сюрпрыз. Да іх прыехалі аператары Польскай фільмовай хронікі, каб «накруціць» фрагменты выбараў у беларускай вёсцы. Ды і наогул, насельніцтва Беласточчыны масава ўдзельнічала ў выбарах. Найлепш аб гэтым сведчыць факт, што 91,1 прац. упоўнаважаных да галасавання — галасавала.

Масавы ўдзел у выбарах у народовыя рады — гэта найлепшы доказ палітычнага розуму і вялікага патрыятызму грамадства нашай краіны.

(вб)

У Вільні знойдзена першы нумар «Нашай долі»

Як паведаміла мінскае радыё, у архівах Вільні знойдзена першы нумар «Нашай долі» — першай легальнай беларускай газеты.

Знаходка гэта вельмі цэнная, таму што ўвогуле дайшлі да нас лічаныя экземпляры «Нашай долі».

Выбаршчыкі перад памяшканнем выбарчай камісіі ў Рыбалах

Аператар Польскай фільмовай хронікі Януш Кузнярскі «накручвае» фільм з выбараў у Рыбалах.

Хрысціна Маліноўская з Аўгустова, прымае выбарчы лісток ад члена выбарчай камісіі.
Фото — Ю. Лясоцкі.

Наш каментарый

Шляхі далейшага развіцця сельскагаспадарчай вытворчасці БССР

22-га студзеня 1958 года ў Мінску адбылася нарада перадавікоў сельскай гаспадаркі БССР, на якой выступіў з вялікай прамовай па пытаннях развіцця сельскай гаспадаркі і па пытаннях міжнароднага становішча першы сакратар ЦК КПСС Н. С. Хрушчоў.

Совецкі Саюз, — гаварыў Н. С. Хрушчоў, — імкнецца да далейшага развіцця прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Праведзена рэарганізацыя ў сістэме кіраўніцтва прамысловасцю прынесла добрыя вынікі. На ўздыме знаходзіцца таксама і сельская гаспадарка.

Характэрнай рысай сучаснага развіцця сельскай гаспадаркі СССР з'яўляюцца высокія тэмпы росту вытворчасці прадукцыі. Калі параўнаць сярэднегадовы прырост вытворчасці і нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў за апошнія 3—4 гады з папярэднімі гадамі, то атрымаецца вельмі істотная розніца. У 1954 — 1957 гадах у сярэднім за год было выраблена збожжавых культур больш, чым у сярэднім за год у 1950 — 1953 гадах на 27 працэнтаў і нарыхтавана больш на 22 працэнты.

Вялікіх поспехаў дабілася таксама сельская гаспадарка Беларусі, хаця яна знаходзіцца яшчэ ззаду. У 1957 годзе ў калгасах Беларускай ССР, выраблена на сто гектараў сельскагаспадарчай плошчы мяса ў жывоў вазе 16,1 цэнтнера, г. зн. на 27 працэнтаў больш, чым у 1956 годзе. Свініны на сто гектараў выраблена 9,8 цэнтнера — у 1,7 больш, чым у 1956 годзе. Малака атрымана 93,5 цэнтнера на сто гектараў зямлі, ці на 56 працэнтаў больш, чым у 1956 годзе. Сярэдні ўдой малака ад адной каровы ў калгасах склаў у 1954 годзе 897 кілаграмаў, а ў 1957 годзе — 1575 кілаграмаў.

Зразумела, што гэтыя паказчыкі не вельмі вялікія ў параўнанні з другімі рэспублікамі, аднак яны сведчаць аб вялікіх магчымасцях далейшага развіцця сельскагаспадарчай вытворчасці Беларусі. А такія магчымасці ёсць. Вось, напрыклад — калгас імя Камінтэрна, Магілёўскага раёна ў 1957 годзе атрымаў на сто гектараў зямлі 81,9 цэнтнера мяса, а малака 484 цэнтнеры. А Магілёўскі раён атрымаў толькі 15,2 цэнтнера мяса і 112 цэнтнераў малака на сто гектараў зямлі. Значыць, многія калгасы гэтага раёна яшчэ не выкарысталі сваіх магчымасцей.

Н. С. Хрушчоў паказвае шляхі далейшага развіцця сельскай гаспадаркі Беларусі. Перш за ўсё неабходна правільна выкарыстаць прыродныя ўмовы рэспублікі: глебу, клімат, азёры, рэкі, пашу. Правільна выкарыстоўваючы прыродныя рэсурсы, можна развіваць жывёлагадоўлю, вырошчванне цукровых буракоў, бульбы, гароднiны, павялічваць вытворчасць ільну і канапель на шматлікіх беларускіх тарфяніках, разводзіць птушкаводства, трусаводства і г. д. Асабліва важным пытаннем з'яўляецца кармавая база. Кармавую базу можна стварыць шляхам вырошчвання кукурузы. Вырошчванне кукурузы дае добрыя вынікі і цалкам вырашае кармавую праблему.

На беларускіх землях трэба вырошчваць тое, што прыносіць добрыя вынікі. «Пагэтаму, — гаварыў Н. С. Хрушчоў, — не саромцеся сваіх зямель. Праўда, вашыя землі не такія тлустыя, як украінскі чарназём. Але трэба памятаць, што калі на поўдні Украіны павее сухавей, то не памагае і чарназём. У вас-жа ніколі не бывае засухі. Калі вы ўмела выкарыстаеце станоўчыя фактары, якія ёсць у Беларусі, то ваша рэспубліка стане адной з самых перадавых па вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў і адной з самых заможных рэспублік нашага вялікага Совецкага Саюза».

Н. С. Хрушчоў у сваёй прамове паставіў на абмеркаванне пытанне аб рэарганізацыі машынна-трактарных станцый. МТС-ы адыгралі гістарычную ролю ва ўстанаўленні новай, соцыялістычнай сістэмы гаспадаркі на вёсцы.

Асабліва вялікае значэнне мелі МТС-ы ў гады калектывізацыі. У калгасы ішлі тады ў першую чаргу беднякі і серадняки. Маладым калгасам трэба было абаперціся на нейкую сілу. Такой сілай з'явіліся машынна - трактарныя станцыі. Яны давалі калгасам машыны, паказвалі сялянам перавагі буйнай машыннай гаспадаркі, клікалі іх на будаўніцтва новага жыцця.

МТС-ы выступілі арганізатарамі буйнай вытворчасці, праваднікамі тэхнічнага прагрэсу і таму садзейнічалі пераходу аднаасобных сялянскіх гаспадарак да калгасаў. Яны былі таксама важнай крыніцай атрымання хлеба і іншых прадуктаў, тэхнічнай сыравіны для прамысловасці. Яны дапамаглі калгасам узмацавацца ў арганізацыйна - гаспадарчых адносінах, падрыхтаваць добрыя кадры трактарыстаў, камбайнераў, кіраўнікоў калгаснага будаўніцтва. Цяпер МТС-ы страцілі гэтыя функцыі, таму што калгасы ўзмацнелі, выхавалі добрыя кадры і самі ўжо могуць кіраваць сваёй гаспадаркай. Цяпер МТС-ы часта з'яўляюцца яшчэ адным бюракратычным звяном, садзейнічаюць павелічэнню кошту калгаснай вытворчасці. Таму Н. С. Хрушчоў прапануе перадаць машынна - трактарны парк, які знаходзіцца ў МТС-ах, у непасрэднае ўладанне калгасаў. Калгасы змогуць рацыянальней выкарыстоўваць сельскагаспадарчыя машыны і тым самым знізіць кошт вырабляемых прадуктаў.

МТС-ы не павінны быць цалкам ліквідаваны, за імі павінна застацца функцыя машынна-трактарных майстэрняў.

Пытанне аб машынна-трактарных станцыях канчаткова будзе вырашана ў выніку ўсенароднага абмеркавання і рашэнняў ЦК КПСС і Совета Міністраў Саюза ССР.

Рэарганізацыя ў галіне сельскай гаспадаркі СССР, якая адбылася ўслед за рэарганізацыяй у сістэме кіравання прамысловасцю, гэта яшчэ адзін крок ва ўмацаванні эканомікі краіны, у павышэнні жыццёвага ўзроўню працоўных.

Са свайго боку мы жадаем нашым сябрам, працоўным Совецкага Саюза, вялікіх поспехаў.

УЛ. ЛЕБЯДЗІНСКІ

Міжнародны агляд

1 лютага 1958 г. у 3 гадзіны 45 мінут раніцы ў ЗША, запушчана штучны «спутнік» Зямлі.

Як вядома, запуск амерыканскага «спутніка» ажыццёулен пасля многіх няўдачных эксперыментаў на 17 тыдняў пазней ад запуску першага совецкага «спутніка».

Пры пабудове амерыканскага штучнага «спутніка» Зямлі ўдзельнічалі жывой вазе 16,1 цэнтнеструктары «V-2». «Спутнік» запушчана пры дапамозе мадэрнізаванай чатырохчленнай ракеты «Юпітэр». Кшталтам ён нагадвае звычайны артылерыйскі снарад. Даўжыня яго — 90 см, радыус 15 см, агульная вага — 13 кг 365 г. З выпадку запуску штучнага «спутніка» зямлі, вучоныя СССР віншавалі вучоным ЗША і пажадалі ім далейшых поспехаў. Ад гэтага часу два штучныя «спутнікі» мірна баразняць космас.

Вельмі добра было-б, каб мірныя адносіны паміж ЗША і СССР існавалі і развіваліся не толькі ў нябесных прасторах, але і на Зямлі.

Першыя крокі міралюбівых узаемаадносін паміж СССР і ЗША бачым у заключэнні пагаднення адносна культурнага абмену паміж абедзвюма краінамі. Падпісанне пагаднення аб культурным абмене паміж ЗША і СССР, што адбылося мінулым тыднем, прынясе карысць гэтым краінам і прычыніцца да далейшага аслаблення міжнароднай напружанасці.

І так, прадугледжана абмен праграмамі перадач па радыё і тэлебачанню, абмен фільмамі, абмен мастацкімі ансамблямі, абмен вучонымі, універсітэцкімі дэлегацыямі і г. д.

Афіцыяльныя колы, як і ўсе народы свету пазітыўна адгукнуліся на падпісанне пагаднення аб культурным абмене паміж СССР і ЗША. Нажаль мінулы тыдзень прынёс і ваяўнічыя звесткі.

30 студзеня, пасля чатырохднёвага пасяджэння, закончылася сесія Багдадскага пакта. Абрады сесіі праходзілі ў незвычайнай напружанасці. Міма ваяўнічых выступленняў, прадстаўнікі дзяржаў — члены Багдадскага блока знаходзіліся пад уплывам апублікаванай напярэдадні адкрыцця сесіі, заявы ТАСС па пытанню Багдадскага пакта. Па сутнасці справы, сесія ваеннага Багдадскага блока ў Анкары не апраўдала надзей імперыялістычных кол, асабліва Злучаных Штатаў Амерыкі. Хаця ў камюніке прынятым пасля заканчэння сесіі наогул падкрэсліваецца неабходнасць умацавання пакта, больш цесных сувязей з НАТО і СЕАТО, — то аднак нічога не гаворыцца аб пытаннях, хвалюючых музулманскія краіны, па прычыне якіх існуюць вострыя супярэчнасці паміж рознымі краінамі — удзельнікамі Багдадскага блока. Да такіх спорных пытанняў, адносяцца наступныя: пытанне аб граніцах Ізраіля, аб падзеле Кіпра паміж Турцыяй і Грэцыяй, прэтэнзіі Індыі і Пакістана ў адносінах да Кашміра і г. д.

Нягледзячы на ўсё аравійскія краіны — удзельнікі Багдадскага пакта спадзяваліся атрымаць ад ЗША сотні мільёнаў долараў у выглядзе эканамічнай дапамогі, аднак Далес запрапанаваў усяго 10 мільёнаў. Такім чынам гучна падрыхтоўваная сесія Багдадскага ваеннага пакта закончылася пад гукі жалобнага марша пры акампанеменце лозунгаў супраць СССР.

У той-жа час, калі праводзіла свае абрады Багдадская сесія, у Каіры адбываліся перагаворы паміж урадамі Егіпта і Сірыі. У рэзультаце перагавораў оба ўрады дайшлі да пагаднення наконт злучэння абедзвюх краін у адну федэратыўную дзяржаву. 1. II 1958 г. пададзена афіцыяльную заяву аб злучэнні Егіпта і Сірыі. Так паўстала першая федэратыўная арабская дзяржава, накіраваная супраць імперыялістычных планаў закабалення народаў гэтых краін. Аднак ворагі свабоды і незалежнасці аравійскіх краін, не спадзяючыся, як відаць, на Багдадскі пакт, імкнуцца ўтварыць новую, злучаную з Іярданіі, Саўдаўскай Аравіі і Іракa, дзяржаву накіраваную супраць сірыйска - егіпецкай дзяржаве.

Мінулы тыдзень у Заходняй Еўропе прайшоў пад знакам вострай барацьбы паміж правячымі і апазіцыйнымі партыямі розных краін.

Прадметам спрэчак была справа склікання нарады на вышэйшым узроўні. Некаторыя колы ЗША імкнуліся аддаць усе намаганні на тое, каб не дапусціць да правядзення гэтага тыпу нарады, аднак голас народных мас, дамагаючыхся склікання нарады, аказаўся значна мацнейшым, мыльная бурбалка краін — удзельнікаў НАТО лопнула. Прэм'ер Вялікабрытаніі Макмілан сказаў, што ён згодны як найхутчэй склікаць нараду на вышэйшым узроўні. Асабліва драматычныя з'явы наглядалася на пасяджэнні Бундэстага ў ФРГ. Канцлер Адэнаўэр ні ў якім выпадку не адступаў ад сваёй далесаўскай палітыкі і непрыхільна ставіўся да нарады на вышэйшым узроўні.

У выніку таго ўся апазіцыя выступіла супраць Адэнаўэра з патрабаваннем змяніць, карэнным чынам, курс палітыкі, а нават зняць канцлера Адэнаўэра з пасады.

Так маецца барацьба паміж міралюбівымі сіламі міра і прыхільнікамі вайны. Пакуль што яна працягваецца, аднак сілы міра становяцца мацнейшымі.

Ул. Л.

Усякая ўсячына

МЕТАД ЗНІШЧЭННЯ ПАЦУКОЎ

Каб заахвоціць да знішчэння пацукоў, улады сталіцы Філіпін, Манілії, загадалі выдаваць за шэсць пацуковых хвастоў адзін білет у кіно. Відавочна гэты метад дае добрыя вынікі, бо кіно ў Манілії перапоўнены.

СПРАЎНАЯ ПОШТА

У аўстрыйскай мясцовасці Гэціс пры аднаўленні старога будынка, у якім некалі змяшчалася пошта, знойдзены лісты, якія былі пададзеныя на пошту ў 1894 годзе. З невядомых прычын пошта не даручыла іх па адрасу. Кіраўніцтва пошты загадала разаслаць пісьмы паводле адрасоў. Заказны ліст з маркай быў зараз-жа высланы адмысловым пісьманосцам на адпаведны адрас.

З КАМАРА МОЖНА ЗРАБІЦЬ СЛАНА

Калі амерыканцы падрыхтоўваліся да запушчэння свайго паўтаракілаграмовага спутніка, адзін з журналістаў зрабіў намёк для падкрэслення, як малое гэта будзе дасягненне ў параўнанні да совецкага «спутніка» з сабакай заўважыўшы:

— Вы хіба вышлеце ў сваім «спутніку» камара?

— Ну, гэта нічога — адказаў супрацоўнік «Голасу Амерыкі» — наша прапаганда зможа слана зрабіць з гэтага камара.

ЗЛАЧЫННАСЦЬ У АМЕРЫЦЫ

Як падаў супрацоўнік амерыканскай саюзнай паліцыі, злачыннасць у Злучаных Штатах Амерыкі ўзрастае чатыры разы шпарчэй, чым колькасць насельніцтва.

На працягу 1957 г. занатавана каля трох мільёнаў злачынстваў, г. зн. больш, чым 7 тысяч злачынстваў у дзень.

У параўнанні з папярэднім — 1956 г колькасць злачынстваў у 1957 г. узрасла на 7,5 працэнтаў.

НЯЎДАЧНАЯ РЭКЛАМА

Адзін уласнік рэстарана ў Амерыцы, каб заахвоціць наведвальнікаў, павесіў у рэстаране напіс: «За 99 цэнтаў можаш есці толькі, колькі захочаш». Ён не лічыў на тое, што да яго з'явіцца Джон Лімц, які заплаціўшы 99 цэнтаў з'еў тры порцыі курацiны і зажадаў чацвёртай. Калі гаспадар не згаджаўся, Лімц прывёў паліцыянта, паклікаючыся на свае правы, гарантаваныя ўмовай.

У той час, калі гаспадар тлумачыў паліцыянту, што гэта недаразуменне, госць «аплёўшы» яшчэ 7 порцыяў ветліва падзякаваў гаспадару і з прызнаннем сказаў, што сапраўды, ва ўсёй Амерыцы няма такога таннага рэстарана.

Беларускім паэтам і пісьменнікам у Польшчы патрэбна свая арганізацыя

Як сталы чытач «Нівы», я асабліва цікаўлюся пытаннямі літаратуры і мастацтва. «Ніва» часта змяшчае на сваіх старонках творы нашых паэтаў і празаікаў. Часта сустракаюцца артыкулы, якія абмяркоўваюць творчасць выдатных беларускіх паэтаў прошлага і сучаснасці. Зразумела, што такія артыкулы вельмі патрэбны. Аднак, яшчэ ні разу не прышлося прачытаць у «Ніве» артыкул, які-б абмяркоўваў творчасць нашых паэтаў, якія друкуюцца ў «Ніве».

Ясна, што цяжка выказваць якія-небудзь крытычныя заўвагі аб асобным творцы, калі, за невялікімі выключэннямі ведаеш яго адзін ці два вершы, адно апавяданне, ці частку аповесці.

Дык вось тут і ўзнікае галоўнае пытанне, якое хацелася-б паставіць на абмеркаванне чытачам «Нівы» і асабліва творцам жывога слова ці патрэбна *беларускім паэтам і пісьменнікам, у Польшчы свая арганізацыя?*

На мой погляд, такая арганізацыя неабходна. Ці яна будзе падобна да «Саюза пісьменнікаў», ці, магчыма, спачатку да «Кола Млодых» — гэта справа падлягае шырэйшаму абмеркаванню.

Важна тое, што яна павінна дапамагчы нашым паэтам і пісьменнікам падняцца на вышэйшую творчую ступень. Толькі асоб, якія займаюцца паэзіяй беспасрэдна, якія маюць «цывільную адвагу» паказацца на старонках «Нівы», налічваецца больш 30-ці, ёсць-жа многа і такіх паэтаў, якія яшчэ не выявілі свайго таленту, бо не паспелі пераканацца ў сваіх здольнасцях. Аб гэтым пераканаўча гаворыць, напрыклад творчы лёс Віктара Шведа. Год назад, папаўшы ў калектыў, які адмаўляў яго здольнасці, паэт пачаў сумнявацца ў сваіх магчымасцях і, толькі дзякуючы сябрам з Таварыства, не згубіў свайго таленту. Ужо на працягу аднаго года Швед здабыў немалую папулярнасць. І сёння чытачы «Нівы» могуць сказаць, што паэзія яго патрэбна народу.

Гэты факт гаворыць, што і Таварыства можа зрабіць, але яно не можа замяніць такога калектыву, які-б мог памагчы маладым аўтарам прафесіянальна. Таму нам патрэбна яшчэ іншая арганізацыя, і такую арганізацыю мы павінны стварыць. Кожная праца, якая ідзе на карысць грамадскасці, павінна быць заўсёды ацэнена. Па-першае, павінна быць дадзена канкрэтная ацэнка з пункту гледжання карысці данай працы, для чалавека, па - другое, гэта праца павінна быць разгледжана з прафесіянальнага боку, з боку мастацкасці і майстэрства. Пазбавіць творцы такой ацэнкі нельга. Яна натхняе яго на далейшыя творчыя пошукі, у гэтай ацэнцы ён чэрпае новыя сілы. Адсутнасць крытычнай ацэнкі тармазіць развіццё творцы, як мастака.

Хто-ж дасць маладому паэту прафесіянальную ацэнку? Яе павінна даць яго арганізацыя. Дадуць такую ацэнку творчыя вечары, якія трэба арганізоўваць. Такія вечары, перш за ўсё, зблізяць паэтаў з беларускім насельніцтвам, дыскусіі на тых вечарах будуць актывізаваць нашых маладых аўтараў. Варта ўзяць прыклад з маладых польскіх паэтаў. Нядаўна адбыўся I фестываль Маладой Польскай Паэзіі ў Познані, дзе маладыя паэты абмеркавалі шэраг хвалюючых іх праблем. Паэтам былі ўручаны ўзнагароды. Адбылося шэраг спатканняў з насельніцтвам. Маладыя паэты пераканаліся ў сваёй карысці. Знайшлі сваё месца сярод народных мас.

Сёння, калі наш урад і партыя ўдзяляюць столькі ўвагі пытанням нацыянальных меншасцей у Польшчы, мы павінны максімальна выкарыстаць правы і магчымасці, дадзены нам, каб далей развіваць беларускае слова і думку.

Я. С.

З жыцця БГ-КТ

У Крынках і Тапалянах

26 студзеня г. г. мастацкія драмгурткі БГ-КТ у Гарадку і Новай Волі (Беластоцкі павет) далі пяць пастановак. У мясцовым клубе (кіно) у асадзе Крынкі (Сакольскі павет) гарадоцкі драмгурток паставіў тры аднаактовыя беларускія п'есы «Валодзін гальштук» К. Крапівы, «Боты» М. Крапіўніцкага і «Праветрылі» Ул. Няфёда.

А ў вёсцы Тапаляны ў памяшканні мясцовай школы Нова-Вольскі драмгурток даў дзве пастаноўкі: першую для школьнікаў, а другую для ўзрослых.

У праграме было дзве беларускія п'есы «Мікітаў лапаць» М. Кудзелькі, «Міхалка» — Далецкіх, і песні ў выканані салістак Марысі Бойка і сёстраў Марысі і Галі Баўтручук.

Бурнымі, доўга не змаўкаючымі воплескамі прысутныя ўзнагародзілі маладых таленавітых артыстаў з Гарадка і Новай Волі.

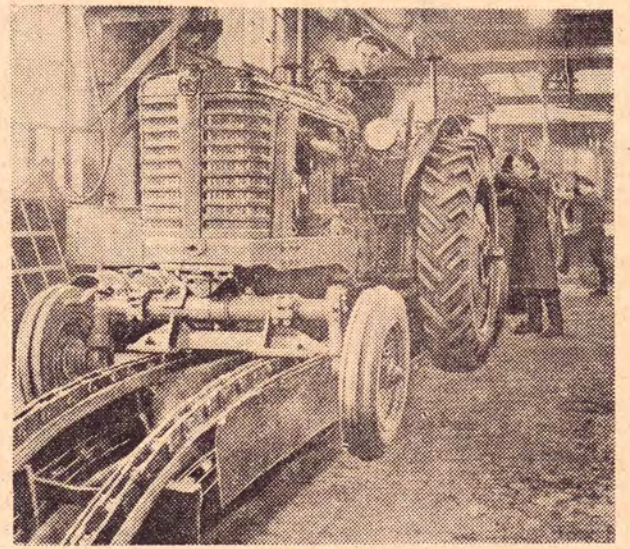
У Семятыцкім павеце будзе ўдосталь цэглы і кафляў

У мінулым годзе на Беласточчыне, зрэшты як і ва ўсёй краіне, быў вялікі курс на развіццё мясцовага рамяства, на выкрыццё і выкарыстоўванне мясцовых рэзерваў.

У выніку гэтага, на Беласточчыне шмат палепшала забеспячэнне насельніцтва, між іншым, ў будаўнічыя матэрыялы. Толькі ў адным Семятыцкім павеце ў мінулым годзе арганізавана 12 кафлярняў і 10 цагельняў. Дзякуючы ім, штораз больш сялян поўнасцю забяспечваецца ў так патрэбныя будаўнічыя матэрыялы. Напрыклад у цагельні Здзіслава Яблонскага з пасёлка Нурэц у мінулым годзе выпалена 75 тысяч добраякаснай цэглы. Яна карысталася вялікім попытам сярод сялян.

Дагэтуляшні ход працы семятыцкіх кафлярняў і цагельняў дае гарантыю, што ў гэтым павеце кафляў і цэглы будзе ўдосталь. (вб)

Расце прамысловасць Беларусі

Галоўны канвеер Мінскага трактарнага завода.

Прамысловая вытворчасць БССР ў 1957 г. вырасла ў параўнанні да 1956 г. на 15 прац., т. е. больш чым у сярэднім ва ўсім СССР. Асабліва значна павялічылася машынабудаўнічая прамысловасць. Напрыклад выпуск металарэжучых станкоў — на 33 прац., трактараў «Беларусь» — на 19 прац., сіласаўборачных камбайнаў — на 50 прац., падшыпнікаў — на 71 прац.

Прадукцыя тэлевізараў узрасла ў 2,4 разы.

Мінскі аўтазавод выпускае 40-тонавыя аўтамабілі - самазвалы.

У 1958 годзе наступіць далейшы рост беларускай прамысловасці. Інвестыцыі (будаўніцтва новых заводаў) будуць у гэтым годзе на 23 прац. большыя, чым у мінулым годзе. Далейшае развіццё прамысловасці будзе ісці перш-на-перш у напрамку павялічэння паліва — энергетычнай базы, вытворчасці будаўнічых матэрыялаў і харчовай прамысловасці, для якой сыравіну дае сельская гаспадарка — раслінаводства і жывёлагадоўля.

Да буйных інвестыцый належаць між іншым: нафтаперапрацоўчы завод, газаправод Мінск — Дашава, Бярозаўская ГРЭС (электрастанцыя), Мінскі завод аўтаматычных станкоў. У далейшым узрасце ўдзел беларускай індустрыі ў прамысловай вытворчасці цэлага СССР. Варта падкрэсліць, што ў 1958 г. Беларусь дасць аж 11,3 прац. усіх металарэжучых станкоў, прадукаваных у СССР.

У цякучым годзе будуць асвоены (упершыню прадукаваны) новыя вырабы. У прыватнасці ў Полацку пачнецца прадукаваць ткані са шкла.

Як вядома, больш поўгода таму, у СССР, праведзена рэарганізацыю сістэмы кіравання народнай гаспадаркай у выніку чаго былі ўтвораны Советы Народнай Гаспадаркі. Беларусь становіць адзін асобы СНГ. Цяпер асобныя беларускія заводы падпарадкаваны не розным міністэрствам у Маскве і Мінску, але толькі СНГ у Мінску (выключаючы дробную т. зв. мясцовую прамысловасць, якой кіруюць мясцовыя советы — адпаведнікі нашых народовых рад.

Такія абставіны ствараюць больш спрыяльныя ўмовы для эканамічнай (ашчаднай) працы заводаў. Між іншым гэта дазваляе хутчэй правесці спецыялізацыю асобных заводаў і фабрык у прадукцыі агранічанага асартымента вырабаў, што значна павышае прадукцыйнасць працы і павялічвае прадукцыю.

Мерапрыемствы СНГ Беларусі ідуць у гэтым напрамку. Таксама наладжваюцца ў гэтых умовах новыя, больш апраўданыя эканамічна, сувязі паміж прадпрыемствамі рэспублікі, і паміж Беларуссю і іншымі рэспублікамі СССР. Гэта павінна перш за ўсё паменшыць далёкасць транспарту, ліквідаваць лішнія, шкодныя, сустрэчныя перавозкі тых самых вырабаў.

Асноўныя даныя ўзятыя з артыкула А. Золава (Прамыслова - эканамічная Газета) № 10/1958 г).

А. Л.

Расказваюць старыя падпольшчыкі

АЛЯКСАНДР ГРЭСЬ

Успаміны

(Запіс А. Амільяновіча)

Мая родная вёска — гэта Залукі, у Беластоцкім павеце. Рана засталіся мы без бацькі, і толькі маці, адрабляючы рукі, гадавала нас, трое дзяцей. Падчас I сусветнай вайны, мы, як дзесяткі іншых людзей, пакінулі Залукі і разам з усімі бежанцамі апынуліся аж у Смаленскай губерні, дзе памясціліся ў невялічкай мясціне.

Прышла рэвалюцыя. Людзі заварушыліся. У той час мы пераехалі на Урал, у аколіцы Свярдлоўска. Маці працавала грузчыцай на чыгуначнай станцыі. Я — хадзіў у школу.

Праз аколіцу нашу прайшоў фронт з Каўчаком.

Бадай што ў 1920 г. насельніцтва мястэчка і аколіцы ахінула масавая эпідэмія тыфу. У той час памерла мая маці. Засталося нас трое, асіроцелых дзяцей, далёка ад роднай старонкі, між чужых людзей. Туга за роднай вёскай не адступала ні на крок.

У 1922 г. разам з іншымі бежанцамі - аднавяскоўцамі, вярнуліся мы ў Залукі. На месцы, дзе стаяла вёска, засталіся руіны і папялішчы. Не было дзе жыць і за што рук зачапіць. Адно толькі засталося — пайсці на службу. Ды ці-ж знойдзецца на вёсцы горшы лёс ад лёсу пастуха-парабка? Хіба не. Цяжка прыходзілася працаваць, да таго яшчэ дапамагаў будавацца дзядзьку Шчэрбіку. Калі дзядзька пабудаваў хату — я пакінуў службу пастуха і стаў працаваць парабкам на гаспадарцы дзядзькі. Адзінай асалодай майго жыцця былі кніжкі. Яны мне займалі ўвесь вольны час.

У 1925 годзе я пазнаёміўся з Язэпам Грэсям з Пясчанік, ад якога давялося мне атрымоўваць беларускую газету, што выдавалася ў Вільні.

Не памятаю, як яна называлася, за тое-ж памятаю, што пісала аб блізкіх і дарагіх мне беларускіх справах. Я прачытваў яе па некалькі разоў ад пачатку да канца. Вельмі любіў гутарыць з Язэпам Грэсям — яго размовы былі мне настолькі цікавыя, што я стаў яшчэ больш чытаць, а ў думках узнікалі нейкія ўяўленні. Ад яго я й даведаўся аб «Грамадзе» і яе дзейнасці. Беларуская газета і размовы з Грэсям зрабілі вялікі ўплыў на мяне. Я зразумеў нацыянальныя справы, прыгнёт, і сацыяльную несправядлівасць, адкрываліся вочы на нядолю нашага народа. Як толькі сабраліся ў хаце дзядзькі суседзі — я даставаў газеты і ўголас чытаў больш цікавыя артыкулы. Сяляне даволі цікава разважалі некаторыя справы. Неўзабаве штораз больш людзей сходзілася, штораз шырэй гаварылася аб культуры, асвеце, аб сацыяльнай і нацыянальнай несправядлівасці.

У той час у Пяшчаніках і Гарадку дзейнічалі ўжо гурткі «Грамады». Вырашыў я і ў сваёй вёсцы арганізаваць гэткі гурток.

Аднойчы вечарам у хаце дзядзькі сабралося шмат насельніцтва. Прачытаўшы статут, я расказаў аб заданнях, мэтах і імкненнях «Грамады», патрэбе развіцця асветы і культуры ў роднай мове. У той вечар, у вёсцы Залукі ўтворана гурток «Грамады». Першымі ўступілі — Уладзімір Паплаўскі, Мікола Хрэноўскі, Антон Мудрык і Кастусь Маліноўскі — маладыя, энергічныя людзі, якія жыва ўсім цікавіліся.

Дзверы школы былі зачыненыя перад намі і мы вырашылі вучыцца самі. І хоць днямі кожны дастаткова напрацаваўся, то аднак вечарамі збіраліся разам чыталі газеты, мастацкую і навуковую літаратуру, а самае важнае тое, што перад кожным стаяла заданне пашыраць асвету ў сваім асяроддзі. У той час я выбраўся ад дзядзькі і перайшоў жыць з сястрою ў невялічкую старую, апушчаную хатку, што стаяла край вёскі. Дзядзька Шчэрбік адправіў мяне на наваселле з бохнам чорнага хлеба.

Я стаў хадзіць у лес — на працу. Кавалак чорнага хлеба і бутэлька чыстай халоднай вады — гэта была мая ежа на працягу некалькіх першых тыдняў. Сябры з «Грамады», што працавалі разам, дзяліліся са мною, хто чым мог, я за гэта падчас адпачынку чытаў ім газеты і кніжкі.

Настала восень і зіма 1926 года. Наш гурток збіраўся кожны вечар. На адным са сходаў мы арганізавалі самадзейны калектыў, які адразу распачаў апрацоўваць п'есу «Птушка шчасця». Незадоўга п'есу гэтую з вялікім поспехам пастаўлена ў Залуках. Затым сталі падрыхтоўваць шырэйшую праграму. Штораз часцей наладжваліся вечары, на якіх удзельнікі калектыву выступалі з багатай праграмай песень і вершаў; штораз больш людзей хілілася да нас. Наш гурток сістэматычна працаваў.

Аднойчы сядзелі мы ў полі з Язэпам Грэсям. Ён расказваў мне аб пролетарыяце, аб буржуазіі і аб пастаяннай барацьбе народа за вызваленне. Тады ўпершыню я пачуў аб партыі, аб КПЗБ, як яна, супольна з польскім пролетарыятам змагаецца за вызваленне з-пад капіталістычнага прыгнёту. Што чуў, я праглынаў усёй сваёй душою.. І я ўступіў у члены партыі... Грэсь паставіў мне задачу — арганізаваць людзей і ўтварыць ячэйку КПЗБ.

Вярнуўшыся ў Залукі, я паразмаўляў з самымі блізкімі мне таварышамі з «Грамады», расказаў ім аб існаванні КПЗБ, аб яе мэтах і заданнях. Нашая партыйная ячэйка налічвала 6 асоб. Мяне выбралі сакратаром ячэйкі. Язэп Грэсь прыносіў

(Праця̆г на стар. 6)

З жыцця вёскі Трасцяніца

Вялікая, два кіламетры даўжыні вёска. Па абедзьвух баках брукаванай вуліцы стаяць вясёлыя, з чарапічнымі ці бляшанымі дахамі будынкі. Хто толькі прыедзе, кажа, што такой прыгожай вёскі не знойдзеш ва ўсёй усходняй Польшчы. Гэта Трасцяніца (у Гайнаўскім павеце) — самая вялікая беларуская вёска на Беласточчыне.

У Трасцяніцы налічваецца 243 гаспадароў — агулына каля 1250 асоб насельніцтва, і ўсе беларусы. У верасні 1952 года вёска радыёфікавана, а пачынаючы ад студзеня г. г. чатыры разы ўдзень, курсіруе аўтобус на шляху Беласток — Трасцяніца.

Год 1958 яшчэ больш зменіць аблічча вёскі — будзе пабудавана новая прасторная школа і пажарніцкае дэпо. Нядаўна прыязджаў павятовы архітэктар, вызначыў месца для залажэння фундамента і вясною пачнецца ўжо пабудова школы. Дзякуючы ўпартай інтэрвенцыі з боку «Нівы», жаданні і вялікія патрэбы насельніцтва Трасцяніцы будуць нарэшце заспакоены.

Дагэтуль ужо зроблены фундамент пад пажарніцкае дэпо, нарыхтаваны пустакі; чарапіца — куплены ўсе матэрыялы. Сродкі на гэта атрымана ад Павятовай і грамадскай рад. Апошняе належыць да насельніцтва — яно само будзе выконваць усе працы, звязаныя з пабудовай. У нутры будынка запраектавана, між іншым, вялікая зала (8 на 12 метраў) для сходаў, забаў і культурных мерапрыемстваў (мабыць будзе нават і сталае кіно), будуць выкапаны вадаёмішчы патрэбныя ўтрымоўваць ваду для гашэння пажараў. У гэтым-жа годзе будзе зроблена новая класіфікацыя зямлі і меліярацыя лугоў і сенажацяў.

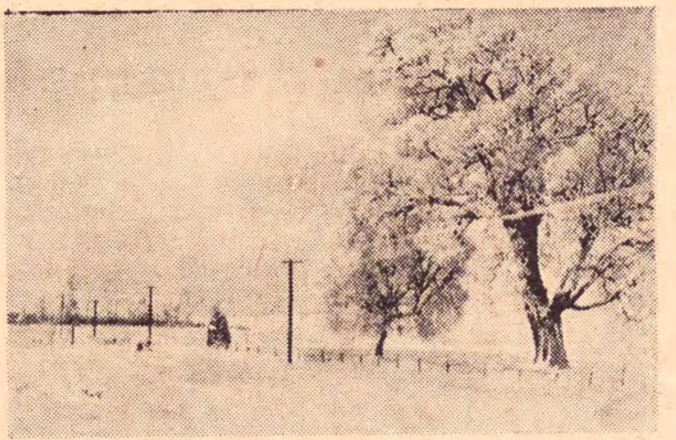
Мінулым годам пабудавана 5 громаадводаў, аднак гэта не дастаткова для ўхілення ўсёй вёскі ад небяспекі пажару. Дзеля таго кожны гаспадар пастанавіў забяспечыць свае будынкі громаадводамі.

Аднак, яшчэ не ўсё зроблена ў Трасцяніцы. Трасцяніца дагэтуль не электрыфікавана. Дзеці, моладзь і старэйшыя псуюць сабе вочы за нафтавымі лямпамі. Ды, ці заўсёды гэтыя нафтавыя лямпы свецяць? Не! Бывае, што і няма нафты, аб не купіш яе, калі па 4—5 дзён ідзе рэманент у краме. Насельніцтва вёскі не раз звярталася па гэтай справе ў павятовыя ўлады; гаспадары вёскі давалі абавязацельства выканаць усе «нефаховыя» работы, звязаныя з электрыфікацыяй. Між іншым «Ніва» закранала гэтае пытанне ў артыкуле пад загалоўкам «Клопаты жыхароў Трасцянкі» і інтэрвеніравала ў Павятовую раду ў Гайнаўцы, аднак не выклікала гэта ніякага водгуку. Павятовая рада ў Гайнаўцы нават не азвалася, нібыта каменным сном заснула.

Насельніцтва Трасцяніцы адчувае сябе вельмі пакрыўджаным. Думаю, што поўнасцю заслужылі мы на тое, каб электрыфікаваць нашу вёску.

Трасцяніца была і ёсць перадавой вёскай, якая ў 100 працэнтах выконвае ўсе падаткі, пастаўкі мяса і збожжа. Тут ёсць і працуе паляўая цагельня, кафлярня, млын, пошта, сядзіба ГРН, крама, пажарная каманда, бібліятэка, школа... Штопраўда Павятовая рада ў Гайнаўцы, некалі, абяцала ўключыць Трасцяніцу ў план электрыфікацыі на 1958 г. Абяцалі нават, што будуць старацца, каб план гэты быў зацверджаны Ваяводскай радай. Каб толькі штонешта атрымалася.

А. С.
Трасцяніца

Зімовая дарога.
Фото — І. Рыбінскі

Добры лекар

— Калі трэба, заўсёды паслухае, прыдзе, агледзіць, запіша лякарства, парадзіць. Так адзываюцца жыхары Пасынак (Бельскі павет) аб сваім вясковым лекары Алесю Маркевічу.

Алесь Маркевіч вельмі добра выконвае свае абавязкі. Можна сказаць, што гэты чалавек сапраўды любіць сваю прафесію і адданы ёй усімі сваімі пачуццямі.

Грамадская рада нарадовая ў Пасынках таксама вельмі добра аднеслася да сарганізавання медыцынскага пункта. Яна закупіла за 5 тыс. злоты неабходныя лекарскія прылады.

М. Х.

У Саколцы патрэбныя калодзежы

Насельніцтва Саколкі мае шмат клопатаў з вадою. Некаторым прыходзіцца вельмі далёка хадзіць з вёдрамі па ваду, таму што наогул у мястэчку малавата калодзежаў. Новая Гарадская рада павінна паставіць гэта на першы план сваёй дзейнасці.

М. Х.

Кепска без валос — яшчэ горш з валасамі

Часта і густа на вёсцы бяда з валасамі.

У горадзе ёсць цырульнікі. Калі хочаш, заўсёды можна падстрыгчы валасы. А на вёсцы няма каму гэтай прыслугі выканаць.

Каб падстрыгчы валасы, трэба спецыяльна ехаць у горад. А ў горад найвыгаднейшы ехаць ў тарговы дзень. У тарговы дзень ізноў вялікая чарга ў цырульніка. Часам нават такая вялікая, што трэба некалькі гадзін стаяць і ў рэзультаце ехаць дахаты абросшым.

Каб такіх клопатаў з валасамі на галаве не было, моладзь у Зубаве (Бельскі павет) купіла машынку да стрыжэння і цяпер няма ў вёсцы клопатаў з валасамі. Варта, каб моладзь, а нават старэйшыя іншых вёсак узялі прыклад з Зубоўскай моладзі.

М. Х.

З кожным годам павялічваецца колькасць электрыфікаваных вёсак на Беласточчыне. У канцы мінулага года распачата электрыфікацыю вёсак: Дубна, Нурэц і Шашылы.

На здымку: манцёры выконваюць электрыфікацыйныя працы ў Нурцы, Семятыцкі павет.

Фото — аа.

У Белавежы будзе пабудавана лазня

Ужо даўно насельніцтва Белавежы клапацілася аб тым, каб пабудаваць лазню. Патрэбна было зрабіць дакументацыю. Два гады прайшло, а дакументацыя ўсё яшчэ не была зроблена.

Ініцыятары пабудовы лазні вырашылі нарэшце самі знайсці адпаведнага архітэктара. І знайшлі. Такім парадкам дакументацыя была зроблена вельмі хутка і не многа каштавала. На мейсца пабудовы звезена ўжо пустакі, цэглу і іншыя патрэбныя матэрыялы. Вясною пачнецца пабудова.

Р.

Самагоншчык

Язэп Грыб (калёнія Залессе, ГРН — Жэрчыцы, Семятыцкі павет) доўга гнаў самагонку, але нарэшце міліцыянеры злавілі яго на гарачым учынку, ліквідавалі прылады і забралі 10 літраў гэтай атруты. Справа будзе разгледжана судом.

(АА)

Яшчэ раз аб гарадоцкім млыне

У адным з папярэдніх нумараў «Нівы» была змешчана нататка аб гарадоцкім млыне, аб непарадках, на якія насельніцтва вельмі наракае і г. д.

На здымку: стары млын у Гарадку. (аа)

Так як раней, у старым млыне, часта псуюцца машыны і таксама ў далейшым стаяць не ўмантаваныя машыны на панадворку, ля новага млына.

Насельніцтва Гарадка і аколіц не можа дачакацца, калі нарэшце пачне працаваць гэты новы млын.

Ці праз нядбайнасць адказных за гэты ўчастак працаўнікоў Прадпрыемства млыноў у Беластоку, людзі будуць сядзець без хлеба, а дзяржаўнае дабро (млыны, абсталяванні) дарэшты марнавацца «пад голым небам».

Ці ведаеш беларускую літаратуру?

(Працяг з папярэдняга нумара)

В. Дунін — Марцінкевіч

Пінская шляхта

Камедыя ў адной дзеі

Марыся *(саромячыся і перабіраючы хвартушок)*. Ну дык што?...

Кручкоў. За што-ж ты яго палюбіла?

Марыся. Сама не ведаю, — вот так штось прыпаў к сэрцу. Ды як-жа яго не любіць, калі ён малады, прыгожы хлапец, а сэрца ў яго залатое.

Кручкоў. Дык хош за яго замуж выйсці?

Марыся *(з саромлівасцю)*. Але хочу... Калі за яго не пайду, то ўжо век мне, беднай, гараваці дзеўкай. Найяснейшая карона! Злітуйцеся над намі ды стварыце наша шчасце! *(Кланяецца яму)*.

Кручкоў. Чаго-ж ты хочаш ад мяне?

Марыся. Найяснейшая карона! Скончыце дзела няшчаснае між нашымі бацькамі не па-судоваму, а па-хрысціянскаму абычаю: пагадзіце іх з сабою, — няхай больш не індычацца ды прымусьце, каб яны нас з Грышкай злучылі. Найяснейшая карона. *(Кланяецца яшчэ ніжэй і жаласліва кажа далей)*. Ты-ж такі, хоць чалавек судовы, чыноўны, ды пэўна, верыш у Бога, — дык сатвары ты нам ласку, зладзь нашае шчасце, а мы век будзем за цябе, тваіх дзетак і ўнучкаў Бога прасіць.

Кручкоў. Но, но, мілая, будзь спакойна! Я хоць чалавек, як кажаш, судовы, але ўсё зраблю па-хрысціянску ды яшчэ на тваім вяселлі паскачу... Гэй, дзесяцкі! *(Той уваходзіць)*.

З'ЯВА IX
ТЫЯ-Ж І ДЗЕСЯЦКІ.

Кручкоў. А ці сабралася шляхта з аколіцы?

Дзесяцкі. Усе сабраліся, хто з курыцаю, хто з кадобчыкам мёду, а хто з сушанаю рыбай. Чакаюць, што ваша міласць ім прыкажа.

Кручкоў. Добра. Няхай усё аддадуць хурману ды спакуйце там харашэнька ў возе... Ты пакліч сюды Ціхона Пратасавіцкага з кабетаю. А Цюхай-Ліпскі з сынам ёсць?

Дзесяцкі. Цюхай, апроч мёду і рыбы, прыцяг дзесяць вянкоў сушаных баравікоў, а сын яго — капу ражынкаў уюноў.

Кручкоў. Добра, добра! Усё ўпакаваць асцярожна! Ды кліч усіх сюды!

(Дзесяцкі выходзіць. Кручкоў строіць сурыёзную фізіяномію, адзін вус ставіць угару, другі ўніз. З глыбіні сцэны выходзіць шляхта, баіцца, кланяецца нізка і хаваецца адзін за другога. З бакавых дзвярэй выходзіць Ціхон Пратасавіцкі з жонкаю. Марыся зыходзіцца ў глыбі сцэны з Грышкам, і ціха шэпчуцца паміж сабою).

З'ЯВА X
МАРЫСЯ — КРУЧКОЎ — ПІСУЛЬКІН — ЦІХОН ПРАТАСАВІЦКІ — КУЛІНА — ЦЮХАЙ-ЛІПСКІ — ГРЫШКА — ЦІМОХ АЛЬПЕНСКІ — БАЗЫЛЬ СТАТКЕВІЧ І ІНШ. ШЛЯХТА

Ціхон. Жонка! а жонка! Будзе бяда! Паглядзі, як у найяснейшай кароны вус адзін уніз, а другі ўгору забраўся? Ідзі ты наперад ды пакланіся яму, хрэн яму ў вочы.

Куліна. Што ты мяне пасылаеш! Ты сам наварыў піва, сам і папівай здароў — я баюся.

Ціхон. Ты — кабета, хрэн табе ў вочы, — ёнжа цябе не з'есць! Азьмі гэтыя грошы — тут іх пяць дзесятак — пакланіся ў ногі ды палажы на стол; ён-жа — юрыст, не адчураецца грошай — тады і дзела пойдзе, як па сале.

Куліна. Ну, што рабіць — папытаю. *(Яна боязна падыходзіць, кладзе грошы на стол, пасля кланяецца станавому нізка)*. Найяснейшая карона...

Кручкоў. Ціша! *(Куліна са страху адыходзіць ад стала ды хаваецца за мужа; Кручкоў, трымаючы паперу, устае ды, не пазіраючы на шляхту, гаворыць)*. Па ўказу Пінскага земскага суда ад 23-го мая сего года за № 2312 прыбыл я в околіцу для расследованія уголовнага дзела о побоях, нанесеных Ціхонам Протосавіцкім Івану Цюхаю - Ліпскаму... Ліпскі, маеш сведкаў?

Ліпскі. Маю, найяснейшая карона.

Кручкоў. Пусць выступят вперед! *(Трое шляхтаў выходзяць наперад)*. Пратасавіцкі, за што ты яго біў?

Ціхон. Дык ён-жа назваў мяне мужыком, хрэн яму ў вочы.

Кручкоў. Маеш сведкаў?

Ціхон. Маю, Куторгу.

Кручкоў. Яго не можна ставіць — ён пад судом. *(Абярнуўшыся да сведкаў Ліпскага)*. Вы бачылі, як Пратасавіцкі біў Ліпскага?

Тры сведкі *(боязна кланяючыся)*. Бачылі, найяснейшая карона!

Кручкоў. *(абярнуўшыся да іншай шляхты)*. А вы бачылі?

Усе іншыя. Не, не бачылі, найяснейшая карона!

Кручкоў. Ну, дык добра! Следства кончана, цяпер будзе суд, а наўперад: па указу всемілосцівейшай государыні Елісаветы Петровны 49-го апреля 1893-го года і всемілосцівейшай Екацерыны Велікай от 23-го сентября 1903 года, а ровномер-

З настаўніцкай нівы

Голас у справах асветы

Ад нейкага часу на старонках «Нівы» ідуць спрэчкі на тэму арганізацыі беларускіх школ на Беласточчыне. Справа гэта вельмі важная і цікавая. Цікавая таму, што адносіцца да нашых жыццёвых спраў. У залежнасці ад таго, як будзе яна развязана, так будзе развівацца культурнае жыццё беларусаў у Польшчы.

Да сённяшняга дня дасягненні ў галіне асветы ў роднай мове даволі вялікія. Магло гэта стацца дзякуючы таму, што ўлада ў нашай дзяржаве знайшлася ў руках рабочых і сялян. Гэта значыць тых грамадскіх класаў, якія зацікаўлены ў брацкім сужыцці ўсіх нацыянальнасцей, засяляючых нашую дзяржаву.

Якая-ж павінна быць далейшая дарога развіцця беларускай асветы на Беласточчыне? Лагічна павінна яна быць наступная: Калі маем даволі вялікую колькасць школ, дзе на беларускай мове навучаюцца ўсе прадметы, а ўзровень навучання ў гэтых школах нізкі, тады трэба належна прыкласці ўсе намаганні, каб узняць яго, умацаваць гэтыя школы арганізацыйна і павысіць такім чынам іх аўтарытэт сярод мясцовага насельніцтва.

Там, дзе пражывае большая частка беларускага насельніцтва, а няма беларускай школы, неабходна ўводзіць беларускую мову, як прадмет.

Ці можа існаваць якая - небудзь другая прагрэсіўная дарога развіцця асветы ў роднай мове? Пытанне гэтае пастаўлена мною таму, што ад некаторага часу ставяцца праекты замянення беларускіх школ у польскія з тым толькі, каб заставіць беларускую мову як прадмет. Чым гэта ўсё тлумачыцца? Перш за ўсе, слабым валоданнем мовай у беларускіх школах, што нібыта перашкаджае ў далейшай адукацыі — гэта значыць ў прафесіянальных школах. Можна згадзіцца з тым, што такія труднасці могуць сапраўды выступіць. Аднак яны не павінны быць такімі вялікімі перашкодамі, каб нельга было вучыцца. У нашых універсітэтах здабываюць адукацыю такія людзі, што да прыбыцця ў Польшчу, польскай мовы не зналі зусім ані слоўца. І гэтыя людзі канчаюць вышэйшыя навучальныя ўстановы, не раз лепш, чым тыя, каторыя дасканала валодалі польскай мовай. Прыклад гэты сведчыць аб тым, што пільнай працай і намаганнямі можна перамагчы гэтыя цяжкасці.

Ёсць аднак спосаб, пры дапамозе якога можна пазбыцца і рэшты перашкод. Моладзь, якая закончвае пачатковыя школы з беларускай мовай навучання — гэта пераважна сыны і дочкі сялян. Пераважная колькасць гэтай моладзі павінна знайсці сабе працу ў сваёй вёсцы, уласна кажучы, на сваёй уласнай гаспадарцы. Адно трэба звярнуць увагу, што гэта павінна быць кадра з добрымі ведамі ў галіне сельскай гаспадаркі. Дзеля таго неабходна расшыраць сетку сельскагаспадарчых школ, з улікам таго толькі, што школы гэтыя ў беларускіх асяроддзях павінны быць з беларускай мовай навучання, а тады напэўна перашкод у навуцы не будзе.

Мабыць хто скажа, што ў сельскай гаспадарцы няма розніцы, ці гаспадар араючы сваё поле і кормячы жывёлу, размаўляе на польскай мове, ці беларускай. Але інакш маецца рэч, калі разыходзіцца аб выхаванне дзяцей. Старанні нашы павінны ісці ў тым напрамку, каб нашае маладое пакаленне кахала сваіх бацькоў, сваю родную вёску, радзіму. А гэта збудзецца толькі і выключна тады, калі бацькі будуць разумець сваіх дзяцей, а дзеці сваіх бацькоў. Тады мова, на якой звярталася маці да свайго дзіцяці, будзе для нашых дзяцей дарагая. Стане яна яшчэ даражэйшай, калі будзе лепш знаная.

Для людзей вёскі вялікую вагу мае мова, якой карыстаюцца ў святыні. Яшчэ да сёння пакутуе фальшывы погляд ні-быта Бог разумее толькі польскую і рускую мовы. Такімі фразамі карысталіся ў мінулым духавенства абодвух абрадаў. На жаль гэты погляд да сённяшняга часу падтрымоўваецца нашым духавенствам ў беларускіх асяроддзях. А гэта вельмі камплікуе працу ў галіне беларускай асветы.

Другой прычынай, якая нібы-та накланяе да рэалізацыі беларускіх школ, гэта нізкі ўзровень педагагічных кадраў у школах з беларускай мовай навучання. Гэта думаю не ёсць перашкодай, тым больш, што многія настаўнікі, якія здабылі кваліфікацыю да навучання ў беларускіх школах, працуюць у польскіх. Як гэта магло стацца? Дзіўна і незразумела. Такое становішча можа лёгка змяніцца, патрэбна толькі каб аддзелы асветы сумленна адносіліся да гэтай справы. Астатняя частка педагагічных кадраў павінна павышаць свае веды. Настаўнік, які не павышае сваіх ведаў, не толькі застаецца на ўзроўні, з якім прыбыў у школу, але яшчэ больш «паніжыцца». Умовы да павышання сваіх ведаў для настаўнікаў існуюць і трэба іх максімальна выкарыстаць.

Калі ліквідавалася беларуская асвета ў санацыйнай Польшчы, перш за ўсё ставілася справа ўвядзення ў беларускія школы двух моваў. Такім чынам беларуская мова замірала пад уплывам «мудрай асветнай палітыкі».

Думаю, што сёння становішча беларускага насельніцтва змянілася многа на лепшае, нашыя дзяржаўныя ўлады не зацікаўлены ў заняпадзе беларускай асветы ў Польшчы, а наадварот, зацікаўлены ў яе развіцці і таму справу гэтую будуць вырашаць згодна з інтарэсамі беларускага насельніцтва.

Ф. БЕРНІКОВІЧ

Школьная вечарынка

Вучні Беларускага ліцэя ў Бельску Падляскім.
ФОТО — І. Р.

Мы ўжо неаднойчы пісалі, аб Беларускім агульнаадукацыйным Ліцэі ў Бельску; аб тым, як моладзь там вучыцца, якія мае дасягненні, аднак не менш нас цікавіла і тое, як гэтая моладзь патрапіць культурна праводзіць час і таму з вялікай ахвотай мы скарысталі з запрашэння Ярослава Васільевіча — дырэктара Ліцэя і выбраліся на навагоднюю школьную вечарынку.

Калі мы па шырокіх школьных сходах узыходзілі на паверх нас вельмі прыемна прывітаў... лозунг прыбіты над дзвярыма: «Толькі скнэра і лянівы, не чытае роднай «Нівы» — выкаліграфаваны вялікімі чорнымі літарамі на белай аркушы паперы.

Вечарынка была ў самым разгары. Зрэшты, гэта не толькі выглядала на вечарынку. Можна сказаць, гэта быў сапраўды школьны баль. І хоць трошкі было тут цеснавата (у Ліцэі нажаль няма адпаведнай залы дзе-б моладзь магла свабодна патанцаваць) аднак ва ўпрыгожаным доўгім калідоры, пад музыку добрага аркестра, моладзь вельмі радасна сябе адчувала, усе былі ў прыўзнятым настроі — вельмі шчаслівыя.

Між танцуючымі парамі, «кружылася» французская пошта, на галовы сыпаліся каляровыя канфеці і ўсё гэта стварыла характар сапраўднага бала.

У перапынках, між танцамі ліліся задушэўныя беларускія, польскія і рускія песні. Пачаткова, так сказаць, па загаду Ярослава Васільевіча, але пасля моладзь ужо сама збіралася і песням не было канца.

Ох, і ўмеюць спяваць выхаванкі Ярослава Васільевіча, зрэшты і сам ён не ад гэтага.

Але, як кажуць, «песні салаўя не кормяць». І гэта, падрыхтоўваючы вечар, меў на ўвазе бацькоўскі камітэт. Час-ад-часу паасобныя класы зыходзілі на ніжні паверх, дзе быў прыгатаваны чай і закускі.

А пасля зноў песні і танцы.

У адным з перапынкаў вучні выдатнікі атрымалі ад ГП БГ-КТ кніжныя ўзнагароды. Апладысментам не было канца калі, школьнай бібліятэцы, на рукі Ярослава Васільевіча ўручана ад рэдакцыі «Нівы» скромны падарунак — альбом беларускага народнага арнаменту.

Набліжалася 2-гая гадзіна ночы. Вельмі-ж ужо моладзі не хацелася адыходзіць дахаты. Аднак, што-ж было рабіць. Усе тут ведаюць, што Ярослаў Васільевіч не любіць, калі нарушаецца ўстаноўленую дысцыпліну.

Хай сама школьная моладзь час-ад-часу пабавіцца, на гэта яе пара Мабыць так думае бацькоўскі камітэт у Беларускім агульнаадукацыйным ліцэі, і, ўмее арганізаваць забавы. А моладзь гэтага Ліцэя, скажам адкрыта, умее культурна бавіцца.

(вб і ір)

25 гадоў настаўніцкай працы

У гэтым годзе, 16 лістапада, настаўнік з Кназоў (Бельскі павет) Хведар Палюховіч будзе адзначаць 25 гадавіну педагагічнай працы. 20 гадавіну ён адзначаў у Рыбалах. Сарганізаваная ім з выпадку юбілею вечарынка надоўга засталася ў памяці яе ўдзельнікаў.

Нядрэнна было-б, каб Павятовы Аддзел асветы ў Бельску памятаў аб такіх настаўніках і ўзнагароджваў іх за шматгадовую працу на настаўніцкай ніве.

М. Х.

на в смысле Статута Літовского раздзела 8-го, параграфа 193-го, коім назначается в пользу суда ад цяжушчыхся грывны. Абжалаваный Протосавіцкій імеет зараз-жа уплаціць пошлін 20, прогонных 16 і на канцэлярыю 10 рублёв. Жалуюшчыся Ліпскій в палавіне таго; сведкі, каторыя бачылі драку, а не баранілі. — по 9-ці рублёв, а вся прочая шляхта, што не бачыла дракі, за тое, што не бачыла, — па тры рублі. Плаціце! *(Садзіцца на месцы ды піша; шляхта шэпчацца паміж сабою; пасля выбраны ўсімі зборшчык Цімох Альпінскі падыходзіць да Пратасавіцкага, Ліпскага і іншае шляхты, збірае грошы і, злажыўшы грошы ў адзін мяшок, падносіць, баючыся да станавога ды кладзе на стол).*

Ціхон *(адлічыўшы зборшчыку грошы, калі той пайшоў збіраць ад другіх).* Э!.. глядзі ты! Як ён на бяду нашу ўсе ўказы і законы, як рэпу, грызе і не заікнецца, хрэн яму ў вочы!

Куліна. Чаго тут дзівіцца? Відаць, судовы чалавек, дык ён на тым і зубы згрыз — такая, бач, парода.

Кручкоў *(як Альпенскі палажыў на стол грошы).* А ўсё?

Альпенскі. Да капеечкі, найяснейшая карона!

Кручкоў. Ладна, ідзі! Зараз будзе дэкрэт.

Ціхон. Ух, госпадзі! Што гэта будзе, хрэн яму ў вочы?!

Куліна. А што будзе? Вядома — юрыста: абдзярэ ўсіх дачыста ды й паедзе да хаты.

Ціхон. Хрэн табе ў вочы. — каб прынаймні скура была цэла, а то, як дабярэцца да яе, будзе нячысты інтэрас!

Кручкоў *(устае і выходзіць з паперою на сярэдзіну сцэны.)* Слухайце з увагаю!.. *(Усе кланяюцца.)* Буду чытаць дэкрэт. *(Зноў кланяюцца.)*

По указу яго імператарскага вялічаства, ва врэменнам прысуцтвіі, в комплекце, составленом з участковага заседацеля і его пісьмавадзіцеля, слушалі дзело, коего абстаяцельства следуюшчыя. Іван Цюхай - Ліпскі назвал Ціхона Протосавіцкага мужыком; тот за такую абіду побіл Ліпскага, на что сей последній прэдставіл свідзецелей. Расследавав такавое дзело, временнае прысуцтвіе сообразно указу всеміласцівейшага гасудара Пятра Велікага, в 1688 г. марта 69-го дня паследававшага і прыменяясь к Статуту Літоўскаму раздзела 5-го, параграфа 18-го, — опрэдзяліло Ціхону Протосавіцкаму, как уголовному прэступніку, назначается: 1-е) 25 лоз на голой земле без дывана і 2-е) штрафа 25 рублёв в пользу врэменнага прысуцтвія; б) Івану Цюхаю-Ліпскому, как нанесшаму лічное аскарбленіе Протосавіцкаму, назначается: 1-е) 15 лоз на дыване і 2-е) 15 руб. штрафа в пользу врэменнага прысуцтвія; в) свідзецелям, каторыя відзелі драку і не разнялі дзерушчыхся, — 1-е) па 10 лоз на дыване і па 10 руб. штрафа в пользу врэменнага прысуцтвія: д) всей прочей шляхце, каторая не відзела дракі, за то, что не відзела, а цем самым не могла і разняць дзерушчыхся, назначается: 1-е) па 5 лоз на дыване і 2-е) па 5 руб. штрафа в пользу того-жа прысуцтвія. Напоследак, г) прыменяясь к указу ея велічаства Анны Іоановны 1764 г., октябра 45-го чысла за негербовую бумагу, упатрэблённую і імеюшчуюся употрабіцца по сему дзелу, Протосавіцкій — 5, Ліпскій — 3, свідзецелі — по 2, а все прочыя по 1 рублю уплоцят... Кончэно! Цяпер зборшчык няхай збірае грошы, пасля-ж прымемся за лазу. *(Падыходзіць да стала і ўглыбляецца ў паперы.)*

Ціхон. У... у... у..: бацькі мае родныя! Хрэн яму ў вочы, 25 лоз — ды яшчэ і не на дыване, а на голай зямлі! Даў-бы сто рублёў, каб дыван падаслалі. *(Кручкоў нібы-то ўглыбляецца ў чытанне папераў: зборшчык збірае грошы, пачынаючы ад Пратасавіцкага, які, аддаўшы зборшчыку грошы, падкрадваецца к Пісулькіну, адклікае таго ў бок і совае 25 руб. бумажку.)*

Ціхон. Дабрадзею, ратуй няшчаснага, ды павучы, як лазы збавіцца!

Пісулькін *(у бок, разглядаючы бумажку.)* Харашо быць пісьмавадзіцелем у разумнага чалавека, маляваныя госці! *(Паказваючы на бумажонку.)* Самі ў карман лезуць, не нада і рук выцягваць. *(Да Ціхона.)* Не ведаю што рабіць! Ён сам баіцца, каб зрабіўшы вам палёгку, перад судом не адказваць. Але папробуйце. *(Тут падыходзяць іншыя шляхты і слухаюць яго рады.)* Злажыце яму добры гасцінчык, авось паквапіцца? Пагаварыце з сабою і злажыце, а я тымчасам папрабую ўгаманіць яго. *(Падыходзіць да Кручкова і шэпча, той злосна адказвае.)*

Кручкоў. Не магу, не магу. Знаеш по всеміласцівейшаму указу нашага гасудара 1881 года, сентября 75-га дня какой вялікі адказ за паблажку сторанам в угаловном прэступленні? Не толькі пасаду магу страціць, но і лічнасць падвергнется опаснасці.

Ціхон. Жонка, а, жонка, хрэн табе ў вочы! Прынясі скураны мяшок, што ляжыць у кубле з грэчкаю; там ёсць сто рублёў, трэба выкупіць скуру. Ох, даражэй яна каштаваць будзе, хрэн ёй у вочы!

Куліна. Што? Нацярушыў бяды, а цяпер расплачвайся. *(Выходзіць ды праз мінуту варочаецца з мяшком.)*

(Працяг будзе)

„Фрыц"

Усеначная на Вялікдзень. Ля белавежскай царквы натоўп людзей. Такая ўжо традыцыя, на ўсеначную ідуць усе, веруючыя і няверуючыя.

Адчыняюцца царкоўныя дзверы і на двор выходзіць «Крэсны ход» — працэсія з харугвямі і іконамі. За ёю паваліў натоўп людзей. Людзі, як зачараваныя, услухоўваюцца ў прыгожыя мелодыі вялікодных песень. І зусім ніхто не звяртае ўвагі на тое, што за царкоўнай агарожай падымаецца ўгору вогнены сноп. Раптам страшэнны выбух ускалыхнуў зямлю. Над працэсіяй са свістам праносяцца галавешкі. Ад страху жанчыны пачынаюць хрысціцца. Іх дрыжачыя ад жаху вусны лепечуць то «Хрыстос васкрэс», то — «Каб цябе зямля не насіла». Адна жанчына нават паранена асколкам у галаву. Гэта «Фрыц» сустракае ўваскрэсшага Хрыста», — крычыць нехта.

* * *

Позняя восень. Першы мароз пакрыў тонкай паволокай раку і возера. На беразе возера група людзей. Нейкі хлапчук, па шыю ў вадзе, прыклікае на дапамогу. Лёд ломіцца пад яго рукамі. Аказваецца, гэта «Фрыц» прабуе ці моцны лёд. І такіх выпадкаў было многа. Ці то зломаны замок і ўкрадзены грошы, ці то знішчаны дрэўцы ў садах, ці ўрэшце спалены кумпякі, якія гаспадар павесіў капціць, — ва ўсіх выпадках чуецца нязменнае «Фрыц».

Коля Доўбыш

Што гэта за таямнічае слова «Фрыц», аб якім чуў стары і малы ў Белавежы? Гэта ўсяго толькі імя 12-гадовага хлопчыка Колі Доўбыша. Ніхто не ведае, хто і калі даў яму такое прозвішча. Колі баяцца ў Белавежы. Яму і дарослыя ўступаюць дарогу, «гэтак будзе лепш», — думае кожны.

Коля не мае бацькоў. У 1946 годзе яго поўтарагадовага хлапчука ўзялі на выхаванне бяздзетныя Доўбышы. Дзіцё расло без бацькоўскай апекі і ласкі. Ужо з малых год Коля навучыўся сам здабываць сабе харчы. Часта яго білі, злавіўшы ў чужым садзе, ці агародзе. Ніхто яго не бараніў, і ён прывыкаў да пабояў.

Коля стаў падрастаць, і біць яго стала небяспечна. Людзі сталі баяцца яго. Коля пачынае красці грошы і неўзабаве трапляе ў беластоцкую пракуратуру. Над ім устанаўліваецца пракурорскі надзор. Але і гэта не памагло. Не памагла яму і школа. Там да яго аднесліся з вялікай падазронасцю і пагардай. Замест цёплага, ласкавага слова, яго характарызуюць, як непапраўнага вырадка, з якім добра выхаваныя дзеці не павінны сябраваць.

Нічога дзіўнага, што ў 3-цім і 4-тым класе ён сядзіць па два гады. Жыццё ў сваіх апекуноў было для яго яшчэ больш цяжкім выпрабаваннем. Ад рана да позняга вечара ён цяжка працуе. У выніку гэтага прапускае школьныя заняткі.

Аднойчы, калі работа была яму не падсілу, ён спрабаваў адказацца Да смерці раззлаваны «бацька», схапіўшы сякеру, кінуўся на яго. Коля паспеў уцячы. У люты мароз, босы, ён схаваўся ад свайго «бацькі» пад дахам паркавай брамы. Назаўтра раніцай людзі, праходзячы праз браму, пачулі нейкія стогны. Поўжывога Колю забралі ў шпіталь. Ногі былі цяжка абмарожаны. Увесь апухлы, ён каля двух месяцаў праляжаў у шпіталі.

Хто-ж вінаваты, што з маленькага Колі зрабіўся страшны «Фрыц»?

Перш за ўсё вінаваты яго «бацькі», якія не аднесліся да яго са шчырай бацькаўскай цяплынню. Між іншым, яны і самі былі не раз караны за злачынствы. Вінавата тут і школа, яна не зацікавілася хатнімі ўмовамі Колі, не памагла хулігану выправіцца. Вінавата і грамадства Белавежы разам з ГРН, якое не адабрала Колю з рук яго «апекуноў».

І мне здаецца, што Коля вінаваты тут найменш. Летам мне прышлося з ім сустрэцца. Я трэніраваў секцыю плавання. Убачыўшы, што да нас ідзе «Фрыц», я не прагнаў яго, як гэта рабілі ўсе, а ласкава запрасіў трэніравацца. Я аказаў яму ўвагу. Потым усе здзіўляліся, чаму гэта «Фрыц» мяне так слухаецца.

Коля яшчэ можа вырасці добрым чалавекам. Пакуль не позна, трэба падаць яму руку. Школа і грамадскасць павінны аказаць Колі, як найбольш увагі. А ГРН павінна разгледзець, ці не варта забраць Колю з-пад такой «апекі» і аддаць у Дзіцячы Дом.

Дарагія Чытачы! Пагляздіце навокал. Можа і ў вас хто-небудзь патрабуе ласкавай апекі. Падайце яму руку.

М. Т.

Сельскагаспадарчыя парады

Як даглядаць зімуючых пчол

Калі нашы пчолы зімуюць у садзе, то трэба добра сачыць, каб па вуллях ў часе ветру не стукала галлё дрэў; каб куры, індзюкі і іншая птушка не лазіла па вуллях і не круціліся пры вылёце пчол з вулляў; каб свінні, каровы і іншая жывёліна не чухалася аб вуллі; каб вуллі не стаялі блізка пры дарозе; каб пры вуллях не рубілі дрэва на апал і г. д. Адным словам, каб зімуючыя пчолы перш за ўсё мелі спакой.

Гэта неабходна таму, што зімою пчолы сядзяць, сабраўшыся ў клубок, у якім утрымліваецца цяпло ў 12° С. І калі спакой пчол парушаны, то яны з клубка разлазяцца па вуллях і мерзнуць. А замерзнутыя пчолы спадаюць на дно вулля і паміраюць. Таму, калі часта непакоіць, то ўвесь рой можа загінуць.

Вельмі важна сачыць зімою, каб у вуллях не завяліся мышы. Мышы любяць зімаваць у вуллях. Восенню яны праз вылёт залазяць у вулей. Там выгрызаюць кветкавы пылок, якім яны кормяцца, і псуюць плястры, а лазячы ў гняздо непакояць пчол. Каб пераканацца, ці ёсць у вулею мышы, даволі заглянуць пад дашок вулея. Трэба ўважліва паглядзець, ці няма паміж матамі. або на матах мышынага гнязда, ці пагрызенай саломы. Выдавіць мышэй можна пасткай. Пры гэтым трэба ўсё рабіць ціха, каб не патрывожыць пчол.

Вядома, што старэйшыя пчолы ад старасці выміраюць зімою. Памёршыя пчолы падаюць на дно вулея. Часамі апаўшыя пчолы могуць замкнуць вылёт, асабліва тады, калі ён зроблены пры дне вулея. У такім выпадку жывым пчолам не хопіць свежага паветра ў гняздзе. Шукаючы яго, пчолы пакідаюць гняздо і вылазяць у халодны канец вулея, дзе выміраюць з голаду і холаду. Каб такой бяды не здарылася, трэба кавалкам загнутага на канцы дроту ў месяцы снежні, а таксама ў лютым, выграбці з вылётаў нежывых пчол.

ІВ. ЕВЕЦ
пчаляр - практык
Бельск - Падляскі.

Куток гаспадыні

Варта запомніць

Мокры скураны абутак нельга сушыць каля награвальных прыбораў, бо ад гэтага ён псуецца.

*

Палінялыя на дыванах месцы можна паднавіць з дапамогай звычайных каляровых мяккіх алоўкаў. Для гэтага трэба падабраць колеры алоўкаў такім чынам, каб яны дакладна адпавядалі колерам малюнкаў на дыване.

*

Пасыпайце гатовыя стравы ўкропам або зелянінай пятрушкі. Гэтым вы палепшыце іх смак і выгляд і, акрамя таго, узбагаціце вітамінамі.

Зрабіце такія цукеркі

Вазьміце адзін бялок, шклянку цукру і разатрыце дабяла. Затым дабаўце дэсертную лыжку лімоннага соку і мяшайце, пакуль не загусцее. У гэтай масе абваляйце кожную журавіну, складзіце на блюда, змазанае маслам, і дайце ягадам падсохнуць. Такім чынам можна хутка зрабіць у хатніх умовах смачныя і дзяшовыя цукеркі.

Успаміны

(Працяг са стар. 3)

нам нелегальныя газеты — польскія і беларускія, напрыклад, «Чырвоны штандар» і іншыя, а мы са свайго боку стараліся чытаць іх як найшырэй, зразумела даверанаму насельніцтву. Кожнаму з нас паасобна назначана заданне: каму справы складчын; каму арганізацыйныя; каму маладзёжныя і МОПР (Міжнародная арганізацыя дапамогі рабочым).

Побач таго не замірала праца «Грамады». Памятаю, у 1927 г. у Беластоку ў зале кіно «Модэрн» меўся адбыцца агульны з'езд «Грамады» з нашых мясцовасцей. Апрача дэлегатаў, на з'езд прыбылі беларускія паслы ў Сейм Рак-Міхалоўскі, Валошын і Тарашкевіч.

Аднак фашысты — эндэкі і паліцыя перашкодзілі. Вярталіся мы ў свае вёскі яшчэ больш заўзятыя. Наша ячэйка закупіла шклограф, на якім друкавалі лістоўкі і рассылалі іх сярод насельніцтва. Рэдактарам і друкаром. адначасова, быў я сам.

У змесце лістовак гаварылася аб справах нашай вёскі і аколіцы; лістоўкі былі нашым сродкам пры дапамозе якога пашыралася прапагандовая работа. Перад кожным 1-мая і гадавінай Кастрычніка, вуліцы і дарогі былі засыпаны лістоўкамі. У самых відных мейсцах завешвалі чырвоныя флагі. Матэрыял прывозіла нам мая сястра, што працавала ў той час у Беластоку. Настаў 1928 г. Паліцыя ліквідавала «Грамаду» — пайшлі арыштаванні, рэвізіі, рэпрэсіі, многіх пазбаўлена грамадзянскіх правоў.

Цяжка было пражыць гэты момант для нас. Ліквідавана «Грамаду», але культурная праца пашыралася ў далейшым. Наладжвалі пастаноўкі, вечары, чытанне газет і г. д. Прайшло некалькі месяцаў як Язэп Грэсь паведаміў нас, што ў Вільні ўзнікла да дзейнасці новая беларуская арганізацыя — Таварыства беларускіх школ (ТБШ). Трэба было арганізавацца і нам. Ізноў пачалася гарачая работа.

У Вільні арганізаваўся з'езд ТБШ. З гэтай мэтай склікана ў нас сход і выбрана дэлегатаў на з'езд — Міколу Каліноўскага, Юльяна Мінчука і мяне. Дзеля таго, што не было грошай на білеты мы пастанавілі ехаць веласіпедамі. Прыехаўшы ў Вільню пайшлі на мейсца, дзе меўся адбыцца з'езд. Там нас арыштавана. У зале турэмным было шмат сяброў ТБШ-оўцаў, якія таксама прыбылі на з'езд. Патрымалі нас адзін дзень, паспісвалі даныя персанальныя і прагналі ўсіх з Вільні. Такім чынам з'езд не адбыўся.

Санацыйны ўрад баяўся нашых магутных зрухаў. Прыехаўшы дамоў, я пастанавіў узмоцніць партыйную дзейнасць. Неўзабаве сарганізаваў новыя ячэйкі КПЗБ — у Халодні, Новасёлках і Падзалуках. Вакол партыі гуртавалася штораз больш людзей. Апрача таго арганізавана ячэйка Комсамольскай арганізацыі. Штораз больш лістовак і кніжак партыйных. распаўсюджвана сярод насельніцтва. Такім чынам — [illegible] стараліся «адцягнуць» моладзь ад п'янства і [illegible]

У 1929 г. я вымушан быў пайсці на 2 гады ў салдаты.

Вярнуўшыся з войска партыя пастанавіла паставіць мяне сакратаром Пяшчаніцкага раёна. Ізноў пайшла работа. Наладжана была сувязь з таварышамі Акруговага Камітэта партыі ў Беластоку. У Пяшчаніках, дзе я стаў жыць вярнуўшыся з войска, была фабрыка, пры якой існавала моцная партыйная арганізацыя.

Было гэта больш - менш у 1931 г. Я і некалькіх членаў партыі з майго падраёна, атрымалі паведамленне ісці на хутар за Гарадок, дзе меўся адбыцца сход і выбары новага сакратарыята райкома

Кожны з нас ішоў паасобку абменьваючыся паролям з вартавымі, пастаўленымі ва ўмоўленых мейсцах. Такім чынам усе шчасліва дайшлі да назначанага мейсца. На сход прыйшло 20 асоб, сярод якіх толькі 6 было мне знаёмымі.

Сход праводзіў таварыш з Акруговага Камітэта. Гаварыў аб заданнях партыі і аб самых актуальных справах. Пасля таго пачаліся выбары. Выбрана 5 сакратароў падраёнаў між іншым і мяне. Сярод тых мяне выбрана сакратаром Гарадоцкага райкома. Вяртаўся я дахаты ахінуты нейкім дзіўным пачуццём. Проста неімаверна было, што мне, маладому чалавеку, старыя, вопытныя комуністы даверылі такую вялікую работу — кіраваць партыяй у нашым раёне. Трэба было ахвяравацца працы, каб не падвесці таварышаў.

Перш за ўсё паклаў намаганні на ўзмацненне агітацыйнай і прапагандова - павучальнай работы. Імкненні нашы накіраваліся на, магчыма як найшырэйшае, усведамленне насельніцтва аб неабходнасці змагання супраць сацыяльнай несправядлівасці і ўключэння ў шарэгі партыі як найбольшай колькасці актыўных і давераных людзей.

(Працяг будзе)

Лічбы і факты

(З Беластоцкага ваяводства).

*

У 1955—1957 галах пабудавана і папраўлена 203 км. бітых дарог (108 км. за кошт дзяржавы, а 154 км. грамадскім працоўным абавязацельствам) і 428 мастоў і шлюзаў (на агульную даўжыню 705 м.).

Утворана новыя камунікацыйныя шляхі, напрыклад: Саколка — Дуброва — Ліпск — Саколка, Саколка — Крынкі — Беласток — Валілы, Цехановец — Малкіня — Остраў Мазавецкі і іншыя. Павялічылася таксама курсіраванне на шляху Беласток — Супрасль, Беласток — Хорашч, Сувалкі — Сейны. На просьбу насельніцтва будзе пабудавана новая чыгунка на шляху Саколка — Нова Каменная.

Новы кіраўнік беластоцкага беларускага хору

У палове мінулага месяца зменена кіраўніцтва беларускага хору ў Беластоку. Новым мастацкім кіраўніком калектыву з'яўляецца Гэлена Зюлкоўская.

У сучасны момант калектыў пад кіраўніцтвам Гэлены Зюлкоўскай, апрацоўвае новую, цікавую праграму...

Будзе праведзены новы перапіс насельніцтва

Галоўнае статыстычнае ўпраўленне (ГУС) падрыхтоўвае да выдання поўнае апрацаванне непублікаваных дагэтуль матэрыялаў аднесна перапісу насельніцтва з 1950 г.

Побач таго ГУС падрыхтоўваецца да новага перапісу, які будзе праведзены ў 1958 або 1959 годзе (канчатковы тэрмін не ўстаноўлены).

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA“

Organ Białoruskiego Tow. Społ.-Kult.

Adres redakcji Białystok ul. Wesołowskiego nr 1. tel. 25-89

Przedstawiciel redakcji w Warszawie, ul Senatorska 8, Wiktor Szwed.

Wydawca RSW „Prasa“ Redaguje Kolegium.

Warunki prenumeraty:
Miesięcznie — 2.40 zł
Kwartalnie — 7.20 zł
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28.80 zł

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch“

Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma

Prenumerate na „Niwę“ przyjmuja również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju

Należność na prenumerate za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch“ Warszawa

BZG. Nakł. 5.200 E-1

Аддзел культуры — дапамажы

Не так даўно ў будынку школы ў Коматаўцах (Беластоцкі павет) адбылося беларускае прадстаўленне, якое выклікала вялікае зацікаўленне з боку жыхароў вёскі і аколіцы. На сцэне ставілася дзве п'есы: — «Боты» і «Мікітаў лапаць», у якіх бралі ўдзел мясцовыя самадзейныя артысты — Аля Даранкевіч, Толік Севастыянік, Зоя Алекша, Мікалай Севастыянік, Мікалай Андрушэвіч, Віктар Баркоўскі, Люда Каравайчык, Ліда Гедзіч, Іван Ляўчук і Пеця Ярош. Вельмі добра, што ў Коматаўцах нарэшце ўзнікла група ініцыятыўнай моладзі. Толькі, нажаль, няма так вельмі дзе разгарнуцца маладым людзям. У вёсцы надзвычай патрэбна святліца. А на гэта ёсць магчымасці.

У Коматаўцах стаіць тры пустыя хаты, уласнікі якіх выехалі ў Беласток. Можна-ж выбраць лепшую з іх, адрамантаваць яе невялікімі грашовымі сродкамі і... святліца гатовая. Рэшта залежала-б ад правадыроў мясцовай моладзі.

Але каб адрамантаваць хату, патрэбна тут згода яе ўласніка і дапамога Аддзела культуры Павятовай рады ў Беластоку.

(М. Д.)

Няма зубнога лекара

Кажуць, што самыя здаровыя людзі, гэта тыя, якія жывуць каля лесу. Аднак і такім часам забаляць зубы. Такое калі-ні-калі здараецца і ў Белавежы.

Белавежцы з нецярплівасцю чакаюць, калі ўжо ў іх будзе свой зубны лекар. Быў лекар мужчына — пераехаў жыць у Беласток, была жанчына — пераехала ў Ломжу. Усе хочуць працаваць у вялікіх гарадах.

А мо' знойдзецца такі лекар, якому падабаецца спакойнае жыццё ў маляўнічай Белавежы, каля адвечнай пушчы.

Р.

Дзе, калі прыедзе кіно?

У Беластоцкім павеце: 9.II. — кіно наведае вёску Рыбнік, Лясанку, Зверкі, Нову Волю, Казлоўшчыну,
10.II. Златарыю і Альмонты,
11.II Агароднікі і Юшкавы Груд,
12.II. Сахоні, Новае Александрова,
13.II. Копляны, Рыбакі, Вульку Пярэднюю,
14.II. Студзянкі, Шымкі, Юхновец,
15.II. Чарну Весь, Хорашч, Леановічы,
16.II. Баргоўку, Заблудаў, Залешаны.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ
9.II. Целушкі і Тапчэва,
10.II. Паўлы і Свірыды,
11.II. Рыбалы і Глінік,
12.II Багданкі і Хадышэва,
13.II. Плёскі, Крушына,
14.II. Кнаразы, Мень,
15.II. Кожын, Даманова,
16. II. Пасынкі, Маліннікі, Рудка.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ
9.II. Тараміскі,
10.II. Буды,
11.II Арэшкава,
12.II. Вітава, Лука,
13.II. Чэхі,
14.II. Дабравола,
15.II Сакі.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ
9.II Бабікі, Прыстаўка,
10.II. Мінкаўцы, Васілоўка,
11.II. Сухінічы, Маева,
12.II. Кнышэвічы, Купіск,
13.II Малявічы, Краснае,
14.II. Паплаўцы, Заброддзе,
15.II Чупрынава, Карыцін,
16.II Кузніца.

СЕМЯТЫЦКІ ПАВЕТ
9.II. Лэмпіцы, Вярцень,
10.II. Вінна, Краевічы,
11.II. Малец, Машчона,
12.II Прыбышы, Толвін,
13.II. Перлеева, Забалоцце,
14.II Бажыны, Грабарка,
15.II Смарчэва, Сабятын,
16.II Следзянова.

УВАГА! Кіно можа не прыехаць толькі з выпадку непрадугледжаных прычын.

(Р)

Добры прыклад

Наша вёска Нурэц «адсунута» ад культурнага жыцця. Насельніцтва нашай вёскі каля пяці год не глядзела кінофільма. Моладзь не раз звярталася да настаўнікаў школы каб арганізаваць драмгуртох, наладзіць пастаноўку нейкай п'есы. Але якась нічога не выходзіла.

Ажно некаторыя бацькі падыктавалі моладзі малую аднаактовую п'есу, якую ставілі самі яшчэ ў 1940 годзе. Да таго моладзь даведалася, што ёсць у мяне п'еса «Мікітава красуня» і папрасілі прачытаць. П'еса вельмі спадабалася і сталі прасіць, дапамагчы ім апрацаваць.

Я згадзіўся і адлаў перапісаць ролі. Сам я маю 55 год, аднак пастанавіў не алказацца ад гэтай працы. Хачу даць хоць самы малы ўдзел у арганізаванне культурнага жыцця вёскі.

ПЯТРО ЧАЙКОЎСКІ
в. Нурэц

Адзін з лепшых

Мікалай Мароз — малады пісьманосец, з вёскі Новы Корнін, Гайнаўскі павет, зрабіў вялікі поспех у падпісцы на часопіс «Ніва».

Сабраў 55 новых падпісчыкаў на месяц люты і прадаў 77 беларускіх календароў за 1958 год.

Коратка аб кіно ў Беластоцкім ваяводстве

У 1957 г. у Беластоцкім ваяводстве было 106 кіно, у тым ліку 78 на вёсках і 28 у гарадах. На працягу цэлага года ў гэтых кіно было 5 мільёнаў 366 тысяч гледачоў.

Сума грошай за распраданыя білеты, складае 15 мільёнаў 265 тысяч злоты. Апрача таго ў 1957 г. у Беластоцкім ваяводстве адкрыта тры новыя кіно — у Ставісках, Васількаве і ў Моньках.

На гэты год прадугледжана аддаць у карыстанне насельніцтву кіно ў мястэчках: Замбраве, Галдапі, Заблудаве; а таксама ў такіх мясцовасцях як: Мельнікі, Пагарэлках і Вялікай Дуброве.

З гэтага года ўсе кіно будуць перададзены пад кіраванне нарадовым радам.

Яшчэ раз паведамляем

Хачу даведацца, дзе мог-бы купіць так патрэбны мне ў вучобе падручнік Жыркевіча «Беларуская мова»? — фанетыка і марфалогія, для V і VI класаў пачатковай школы.

Веслаў КЛІМЮК
ДАБРАВОДА
Гайнаўскі павет.

Ад рэдакцыі: — Як мы ўжо неадназова пісалі, патрэбныя беларускія падручнікі можна пастарацца набыць у Беластоку. Падаем адрас: Księgarnia „Domu Książki“, Białystok, ul. Kilińskiego 10 (за чырвоным касцёлам).

(ся)

Толькі для закаханых

Сардэчныя тайны

Міхась В. Беластоцкі павет піша:

«Дарагое «Сэрцайка», маю 19 гадоў і жыву на вёсцы. Вёска наша вялікая, ёсць шмат моладзі. Часта спраўляюцца вечарынкі і забавы, на якіх і я, таксама, бываю. Але што з таго, што я прыходжу на вечарынкі і забавы, калі не адважуся так бавіцца, як усе іншыя. Проста здзіўляюся, гледзячы на іншых хлопцаў, што патрапляць жартаваць, танцаваць, размаўляць з дзяўчатамі і наогул свабодна адчуваць сябе ў кампаніі. Я заўсёды нясмелы, баюся нешта сказаць, каб не смяяліся з мяне, саромлюся затанцаваць, нават не адважуся палыбіцці да дзяўчыны — Галі, якая вельмі мне падабаецца, аб чым я ёй і сказаць баюся. Што рабіць, каб пазбыцца гэтай нясмеласці.

МІХАСЬ В.
Беластоцкі павет

Дарагі сябра Міхась! Характар свой можна змяніць. Для таго, каб быць «гладкім» у мове, ты павінен больш чытаць кнігі ўголас і як найбольш размаўляць з сям'ёю. Калі знойдзешся ў кампаніі дзяўчат і хлапцоў тады старайся на кожным кроку ўключыцца ў размову, але нельга ізноў перабіваць і перашкаджаць таму, хто, што гаворыць, бо гэта не прыстойна. Услухоўвайся, што гавораць іншыя, паспрабуй сам расказаць нешта цікавае.

Пытанне: што расказаць?

Можна расказаць нейкае здарэнне, што адбылося недзе ў аколіцы, або цікавы момант — падзею з нейкай прачытанай Табой кніжкі і параіць іншым, каб прачыталі. Можаш закрануць тэму звязаную з нейкім добра вядомым тябе кінофільмам, з жыццём вёскі і іншымі справамі. Не бойся, што нехта мо' падсмяе ці як. Гэта можа здарыцца раз, паўтарыцца другі і трэці, аднак не чырваней і не саромся, старайся таксама, як кажуць, «адгрызціся».

Тады зусім зменяцца адносіны Тваіх сяброў да Цябе — будуць слухаць Цябе і іншых.

Справа танца. Калі не ўмееш танцаваць — папрасі некага блізкага знаёмага, каб падвучыў, таму што гэта вельмі патрэбнае да вечарынках і забавах. Калі заходзіш на забаву — смела падыходзь да дзяўчат і запрашай танцаваць. Танец трэба выконваць спраўна — захаваць адпаведную «фігуру» каб зрабіць прыемнае ўражанне на чалавека, які ўзіраецца недзе з боку.

СЭРЦАЙКА

Ёлка ў школе

Цікава была арганізаваная ёлка ў семяноўскай школе (Гайнаўскі павет). На сам перш былі гульні навокал ёлкі, а пасля артыстычная частка.

Вучні III і IV класаў прыгожа адспявалі беларускую песню «Бульба» і выканалі украінскі танец «Гапак». А вучні VI і VII класаў адыгралі ўрыўкі з п'есы Янкі Купалы «Прымакі».

Усе прысутныя вельмі былі ўздаволены артыстычнай часткай.

Непрыемная справа

Пятро Мартынюк з вёскі Рыбалы, Бельскі павет не плаціў падаткаў. Апошнімі днямі, калі прыехаў секвестратар з ПРН — Бельск - Падляскі, Мартынюк знячэўку кінуўся на яго і стаў біць. За гэты хуліганскі ўчынак міліцыянеры арыштавалі Мартынюка і накіравалі справу ў суд.

а. а.

Цэны

ў Беластоку 2.II.1958 г. на рынку

жыта 100 кг	*285—290 зл.*
авёс 100 кг	*280—285 зл.*
пшаніца 100 кг	*395—400 зл.*
ячмень 100 кг	*340—350 зл.*
бульба 100 кг.	*110—120 зл.*
саланіна 1 кг	*27—28 зл.*
масла 1 кг	*48—50 зл.*
цыбуля 1 кг	*—10 зл.*
фасоля 1 кг	*—8 зл.*
гарох «Вікторыя» 1 кг	*5—6 зл.*
смятана 1 літр	*16—18 зл.*
яйка пара	*3,80—4 зл.*

Рэдакцыйная пошта

В. Ж. — Верш Ваш п. з «Як Антак сустрэў свята» атрымалі. Маеце задаткі на сатырыка. Радзім пісаць.

М. Я — Дзякуем за жарты, змесцім. Тэма верша «Незнаны баец» прыгожая і трэба было-б даць ёй і адпаведную форму.

Аўтар інфармацыі аб працы драматычнага гуртка ў Плёсках. — Ананімных інфармацыяў не друкуем, хоць як і ў даным выпадку, яны і не крытычныя. Інфармацыі, якія-б яны не былі, трэба падпісваць прозвішчам і падаваць свой адрас. Калі аўтар інфармацыі, ці артыкула не хоча каб яго прозвішча і адрас былі надрукаваны, тады павінен ён напісаць: «Прозвішча і адрас толькі да ведама рэдакцыі». Сакрэтнасць з боку рэдакцыі гарантаваная.

С. К. — Вершы «Цвітучы сад» і «Мой кут» атрымалі. Нажаль, яшчэ яны слабаваты. Цешыць нас, што цікавіцеся народнай творчасцю. Калі збярэце нешта, дасылайце ў «Ніву».

ПАВАЛ РУДНІЦКІ — калі будзеце ў Беластоку, зайдзіце ў рэдакцыю, пагутарым аб Вашым апавяданні «Пасаг» і аб далейшым супрацоўніцтве.

ІВАНКА ІГНАТКА — Прыедзце у рэдакцыю, талы пагутарым аб Вашых вершах.

Бельск

«Гэта цэнтр гандлю і сталіца Падляша. Тут адбываюцца сходы сейміка і тут шумяць бельскія кірмашы, вядомыя далёка ў пушчы». Так пісалі аб Бельску старажытныя летапісцы.

Калі цягнік падыходзіць да Бельска ў гандлёвы дзень, то першае, што кідаецца ў вочы яшчэ з акна вагона, гэта вялізная куча фурманак за горадам. Іменна гэта і ёсць вядомы бельскі рынак, дзе можна купіць усё, можа толькі слана афрыканскага там не знойдзецца...

На цэнтральнай плошчы старая ратуша напамінае нам аб былой веліччы горада, аднак сучасная гарадская рада не вельмі дбае аб славе Бельска.

У Бельску ёсць два рэстараны. Калі вы ідзеце ў першы і вам хочацца выпіць, то гарэлку трэба прынесці з сабой. Калі-ж вы ідзеце ў другі рэстаран, цэнтральны, дастаткова мігнуць — бутэлька ўжо стаіць на стале!

Прыезджы чалавек перш за ўсё ляціць у рэстаран, каб пагрэцца. І сапраўды — ад высокіх цэн яму становіцца аж горача. Гэта-ж падумаць, кавалачак каўбасы, які важыць 50 г., каштуе 5 зл. 20 гр. Людзі добрыя! Апрача Бельска вы нідзе не знойдзеце каўбасы па 104 зл. за кілограм.

Насупраць рэстарана, каля хлебнай будкі стаіць невялікі натоўп людзей. Людзі некага з трывогай выглядаюць. Пажылая жанчына ўздыхае:

— «Была ў суседняй будцы, там таксама няма прадаўшчыцы».

— «А я прыйшоў з другога боку, там за шклом ляжаць булкі, але прадаўца не відаць. Можа яго хто выкупіў замест булак!?» — адклікаецца рабочы.

— Збегаю я ў кааператыў, можа наша прадаўшчыца там грэецца, прапануе маладая дзяўчына і, не чакаючы адказу, перабягае цераз вуліцу.

Праз хвіліну, стоячы на ганку дзяўчына адмоўна махае галавой. Жадаючыя купіць хлеба разыходзяцца. Жыхары ўжо прызвычаіліся да таго, што гандлёвыя пункты часта бываюць закрытыя і ўдзень, хаця ёсць абавязковыя гадзіны гандлю.

Калі вы не маеце знаёмых сярод прадаўшчыц у Бельску, легіны вы ніколі не дастанеце.

У акне аптэкарскага магазіна выстаўлены велізарныя бліскучы брошкі па 25 зл. Кожная бельская прыгажуня з такою брошкай будзе падобна да генерала.

За гэтым магазінам вывеска «Вітаміна», а пад ёю ў вітрыне вісіць.. вяроўка. Да такой «вітаміны» акрамя лапаты нічога і не трэба. Не вялікая бяда! І лапату тут можна купіць.

Як бачыце, апека над чалавекам і яго здароўем у Бельску на вышыні «Вітаміны» ёсць!

А ўсё-ж, дарагія чытачы, паслухайцеся мяне і пры першым зручным моманце паедзьце ў Бельск. Агледзіце там рэшткі старажытнасці, пачуеце цудоўную беларускую мову, а таксама ўбачыце прыгожых бельскіх дзяўчат.

Нават я на іх азіраюся і пацíху ўздыхаю.

Дзядзька Лявонь

Выбрала

У адной дзяўчыне закахаліся два міліцыянеры, але былі сябрамі і таму не хацелі перашкаджаць адзін аднаму.

Аднойчы адзін з іх кажа:

— Хадзіць оба мы не можам да яе...

— Дык, што, ты зракаешся? — уцешыўся другі.

— Не, — адказвае тамтой, — не зракаюся, але паслухай, што табе братка скажу: — Узаўтра на вачах у яе станем на дуэль выстралім да сябе з пустых патронаў і ў той-жа час падаем оба на зямлю. Да катарага з нас перш падыйдзе, той будзе да яе хадзіць.

— Згода — адказаў другі, — хітра ты гэта абдумаў.

Назаўтра спаткаліся ўтрое над ракою. Адмераўшы дваццаць крокаў, аддічыўшы да трох, міліцыянеры выстралілі адзін у аднаго, пасля чаго падалі ў траву і слухаюць да катарага падыдзе дзяўчына. Раптам яна ўзрадавана крыкнула: — Яська, вылазь з кустоў, ужо абодва не жывуць!

СЕЙКА

Saławiejka łuhawy,
Nie szczabiaczy s-pad zary,
Nia żur majej haławy!

U mianie tatulki nima,
Dy-j matulka nie radna —
Budzić mianie usio da dnia:

Szle mianie maładzicu
Pa chałodnuju wadzicu
U zialon bor, u krynicu.

Och pajdu ja hukajuczy,
Och pajdu ja hukajuczy,
Swaiho rodu szukajuczy.

Pa kraj słonca abajszła,
Pa kraj słonca abajszła,
Swajho rodu nie znajszła.

Закаханы

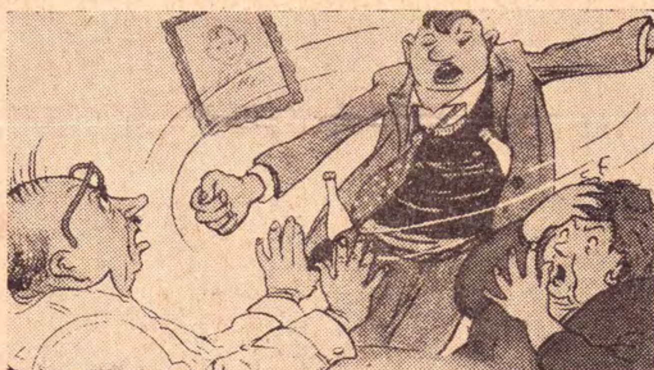
— «Я прышоў прасіць вашага дазволу ажаніцца з вашай дачкою» — сказаў хлопец.

— А ці не думаеце вы, што вам выпадала-б уперш пазнаць матку вашай нарачонай? — адказвае бацька дзяўчыны.

— «Я яе ўжо добра пазнаў» — адказвае ўздыхнуўшы кавалер. — Але і гэта мяне не можа ўстрымаць ад жаніцьбы з вашай дачкой

— А ну, сынку, глыні разок...

І наглытаўся.

Малюнак Р. Грамыкі

Гутарка ў ЗОО

Перад клеткай з гіенай стаяць муж і жонка.

Муж: «Я чытаў, што голас гіены зусім падобны да страшэннага людскога смеху. Пэўна тут у клетцы гіены не смяюцца.

Жонка: «А ты падыдзі бліжэй, яна яшчэ табе добра не прыгледзелася».

Цешча са спрытам

Манячка — Манюся, дзяўчына, як кожна,
Але мае ўвагу, бо бацька заможны.
Хлопцы праважаюць Маню аж да кладкі,
Тут выходзіць маці, просіць усіх да хаткі
А бацька Максімка паглядае зкоса,
На яго Марыся як гукне зпад носа:
Табе, баламуто, бабскіх спраў не знаці,
Заўша мне мяшаеш зяця выбіраці.
Насадзіўшы шапку аж на самы уха,
З хаты ідзе Максімка, ледзьве злапаў духа
Пасадзіўшы хлопцаў, дзівіцца Марыся —
Вось табе у толькіх, вазьмі, разбярыся.
Дзівіцца Марыся, вачыма кілае,
Але да ўпадобы нікога не мае.
Адзін глухаваты, другі рыжаваты,
Трэці быў-бы байкі, але дурнаваты.
Адчыніліісь дзверы, Максім уваходзіць,
Да яго Марыся пацíху гаворыць:
Максіме — Максімку, ўсе яны не гожы,
З нашым першым зяцям ні адзін не схожы.
У яго вочы кары і чуб кунжаравы,
Кругленька галоўка, як летам макоўка.
Глянуўшы на хлопцаў, Максім жонцы кажа:
Разумна ты баба, маеш спрыту колькі,
Я-б на гэтых справах не дабіўся-б толку.
Бо выбраці зяця ёсць мондра загадка, —
Заўша так гаворыць наш Іван Ігнатка.

Палічыў

Якія асаблівасці павінна мець жанчына, каб муж яе быў шчаслівы? — пыталіся раз у філосафа Русо. Той адказаў: Характво-о (ноль), гаспадарнасць-о, адукацыя - о, багаццё-о, добрае сэрца — 1. На просьбу пытаючых ён растлумачыў:

Калі жанчына мае добрае сэрца, то гэта ўжо нешта варта само па сабе і можна азначыць гэтую вартасць адзінкай — 1. Калі-ж да гэтага мае хараство, або грошы, то варта ўжо 10, а калі і іншыя ўласцівасці, то адпаведна 100, 1.000, 10.000. Але без добрага сэрца ўсе іншыя ўласцівасці прадстаўляюць сабой толькі рад нулей.

У судзе

Суддзя: — Чаму вы хочаце адлажыць суд?

Абвінавачаны: — Хачу назбіраць больш грошай, каб выйграць справу.

Прыслаў
МІКОЛА ЯНОЎСКІ

Пра сон

Празмерны сон не зробіць вас дужэйшым.
Хвілінай кожнай трэба даражыць.
Паспіш умеру — зробіш век даўжэйшым
І шмат заможней будзеш жыць.

Іван ГУРБАН

АГАФОН АБРОТКА АСПЯРАГАЕ

Словы — ВІНЦУК ГРАБОВІЧ

Рысункі — АГЛАЯ АРТЫСЕВІЧ

Бабуся хаця й старэнька
Па драбіне з галавенькай
Чагось прэцца на гару.
І РАЗ'ЯСНЮЕ ЦЕМРУ

Ходзіць бабка асцярожна,
Бо агонь упусціць можна
— Шчэ загляну у ставеньку.
І ўжо ў парадку ўсенько...

Бабка агонь пагасіла,
Спаць да дзедка палажылась.
Раптам адазваўся дзед:
— За вокнамі нейкі свет..

Часта так згараюць хаты.
Каб не быці вінаватым,
Трэба памятаць заўсёды —
Агонь робіць многа ШКОДЫ!

ЛОЗУНГ ДНЯ

Перапішы вялікімі літарамі
і наляпі на плот, або сцяну.

Кожны беларус руплівы - падпісчыкам роднай „Нівы“